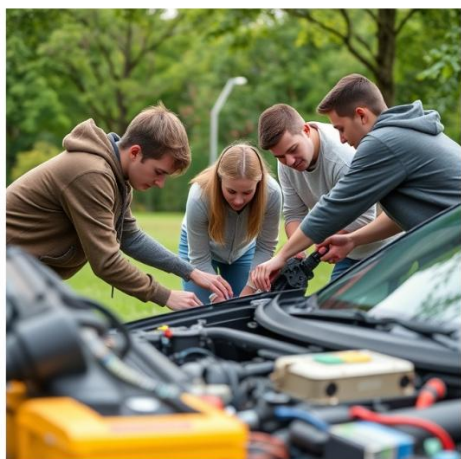

województwo
łódzkie

DIAGNOZA OFERTY SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO NA OBSZARZE TRANSFORMACJI

ŁÓDŹ, 2024

DIAGNOZA OFERTY SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO NA OBSZARZE TRANSFORMACJI

**Opracowanie wykonano w Biurze Panowania Przestrzennego Województwa
Łódzkiego w Łodzi w ZESPOLE DO SPRAW TRANSFORMACJI REGIONU**

pod kierownictwem Barbary Grymm

Autor: Dominika Boss

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
1.1.	System edukacji zawodowej w Polsce	5
2.	Liczba uczniów	6
3.	Szkoły kształcenia zawodowego na Obszarze Transformacji	9
4.	Zawody i branże	11
4.1.	Aktualizacja oferty szkół i zwiększenie atrakcyjności edukacyjnej	16
5.	Wyposażenie szkół, ocena kadry nauczycielskiej, zidentyfikowane problemy	18
6.	Zielona i cyfrowa transformacja w szkołach	22
6.1.	Stan wiedzy i umiejętności kadry nauczycielskiej	22
6.2.	Działania podnoszące świadomość ekologiczną	23
6.3.	Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów w kierunku zielonej i cyfrowej transformacji	23
7.	Współpraca szkół z pracodawcami i innymi instytucjami	25
7.1.	Współpraca z pracodawcami	25
7.2.	Współpraca z innymi instytucjami	29
8.	Zapotrzebowanie na absolwentów kształcenia zawodowego	31
9.	Sytuacja uczniów po zakończeniu nauki i bezrobocie	34
9.1.	Poziom bezrobocia na Obszarze Transformacji	35
10.	Sytuacja demograficzna Obszaru Transformacji	38
11.	Podsumowanie	40
11.1.	Analiza SWAT	40
11.2.	Rekomendacje działań	41

1. Wprowadzenie

Kształcenie zawodowe w Polsce od dawna stanowi istotny element krajowego systemu edukacyjnego, pełniąc funkcję pomostu między środowiskiem akademickim a przemysłem i zapewniając stały dopływ wykwalifikowanych specjalistów na krajowy rynek pracy. Jego korzenie sięgają końca XIX i początku XX wieku, kiedy to industrializacja Polski wywołała potrzebę specjalistycznego szkolenia. W kolejnych dekadach, szczególnie w okresie komunizmu, kształcenie zawodowe znacznie się rozwinęło, ponieważ było zgodne z nastawioną na rozwój przemysłu polityką państwa. Epoka ta umocniła rolę szkół zawodowych jako kluczowej części systemu edukacji, kształcącej wykwalifikowanych pracowników, aby sprostać potrzebom gospodarki planowej. Wraz z upadkiem komunizmu w 1989 r. gospodarka Polski przeszła jednak znaczącą restrukturyzację, przechodząc z gospodarki opartej na przemyśle na gospodarkę bardziej zróżnicowaną i zorientowaną na usługi. Ta transformacja miała głębokie implikacje dla szkolnictwa zawodowego, ponieważ wiele sektorów, które wcześniej opierały się na umiejętnościach zawodowych, zostało zredukowanych lub zmodernizowanych.

Polski rząd wdrożył szereg reform mających na celu unowocześnienie kształcenia zawodowego i dostosowanie go do standardów Unii Europejskiej. Inicjatywy takie jak „WorldSkills Poland”¹ czy konkurs „Zawodowiec Roku”² mają na celu podniesienie świadomości na temat szkolenia zawodowego i podkreślenie jego znaczenia dla rozwoju gospodarczego, a platformy takie jak Zintegrowana Platforma Edukacyjna Ministerstwa Edukacji Narodowej (<https://zpe.gov.pl/>) umożliwiają uczniom dostęp do wielu szkoleń i materiałów dydaktycznych.

Celem opracowania jest diagnoza oferty szkolnictwa zawodowego na Obszarze Transformacji (zwanego dalej OT).

Dokument ten wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, w szczególności w Cel operacyjny 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego kierunek 1.2.2. Upowszechnienie kształcenia zawodowego i ustawicznego. Jest on również spójny z Terytorialnym Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego którego celem 2 jest wykwalifikowane, świadome i aktywnie włączone społeczeństwo, o równym dostępie do wysokiej jakości usług publicznych. W ramach tego celu przewidywane są między innymi;

- podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, w tym wsparcie kształcenia ustawicznego w formach szkolnych i pozaszkolnych;
- tworzenie lub rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, w tym centrum rozwoju kompetencji;
- dostosowanie kształcenia zawodowego do wymagań nowoczesnej, cyfrowej i neutralnej dla klimatu
- gospodarki;
- inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego i ustawicznego lub szkoleniową

---

¹ <https://www.frse.org.pl/wspoland> (dostęp 31.10.2024)

² <https://www.frse.org.pl/zawodowiec-roku-2022> (dostęp 31.10.2024)

Zakres podmiotowy raportu obejmuje szkoły prowadzące kształcenie zawodowe³, zlokalizowane na Obszarze Transformacji, z wyłączeniem szkół specjalnych i artystycznych czyli:

- szkoły branżowe I stopnia;
- szkoły branżowe II stopnia;
- technika;
- szkoły policealne.

Przedmiotem badań była oferta średniego szkolnictwa zawodowego ujęta w sposób ilościowy:

- liczba szkół wg ich rodzaju i lokalizacji;
- branże i kierunki kształcenia;
- liczebność uczniów wg rodzaju i lokalizacji szkół;
- liczebność uczniów wg branż i kierunków kształcenia;
- liczebność uczniów wg płci.

Przedmiot badań w ujęciu jakościowym obejmuje natomiast:

- wyposażenie pracowni i warsztatów;
- aktualizacja oferty edukacyjnej i zwiększanie jej atrakcyjności
- współpracę szkół zawodowych z pracodawcami i innymi instytucjami

Dodatkowo dokonano również analiz:

- Zapotrzebowania na absolwentów kształcenia zawodowego
- Sytuacji absolwentów
- Poziomu bezrobocia
- Sytuacji demograficznej

Analizy przeprowadzono na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych; <https://bdl.stat.gov.pl/>), danych Ministerstwa Edukacji i Nauki (<https://dane.gov.pl>), ankiety przeprowadzonej w szkołach zawodowych w roku 2023 przez Regionalne Obserwatorium Terytorialne Województwa Łódzkiego w Łodzi⁴ (zwanej dalej Ankieta ROT) oraz danych Europejskiego Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (<https://www.cedefop.europa.eu/>)

1.1. System edukacji zawodowej w Polsce

Polski system kształcenia zawodowego został zaprojektowany tak, aby sprostać potrzebom rynku pracy poprzez wyposażenie uczniów w praktyczne umiejętności istotne dla różnych branż. System ten integruje zarówno edukację w klasie, jak i szkolenia w miejscu pracy, mając na celu zapewnienie, że absolwenci będą gotowi do pracy po ukończeniu programów. Ramy kształcenia zawodowego w Polsce obejmują wiele etapów i oferują ścieżki, które pozwalają uczniom bezpośrednio wejść na rynek pracy lub kontynuować naukę w szkole wyższej.

W obecnym systemie edukacji w Polsce po ukończeniu szkoły podstawowej młodzież może wybrać:

- 5-letnie technikum
- 3-letnią szkołę branżową pierwszego stopnia

---

³ Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2024 poz. 737) art. 4, pkt 28a

⁴ Ankieta obejmowała swoim zakresem całe województwo łódzkie, wybrano z jej wyników jedynie odpowiedzi szkół znajdujących się na OT. Odpowiedzi udzieliło w niej 65% szkół zawodowych OT, do których uczęszcza 70% uczniów szkół zawodowych.

- 4-letnie liceum ogólnokształcące

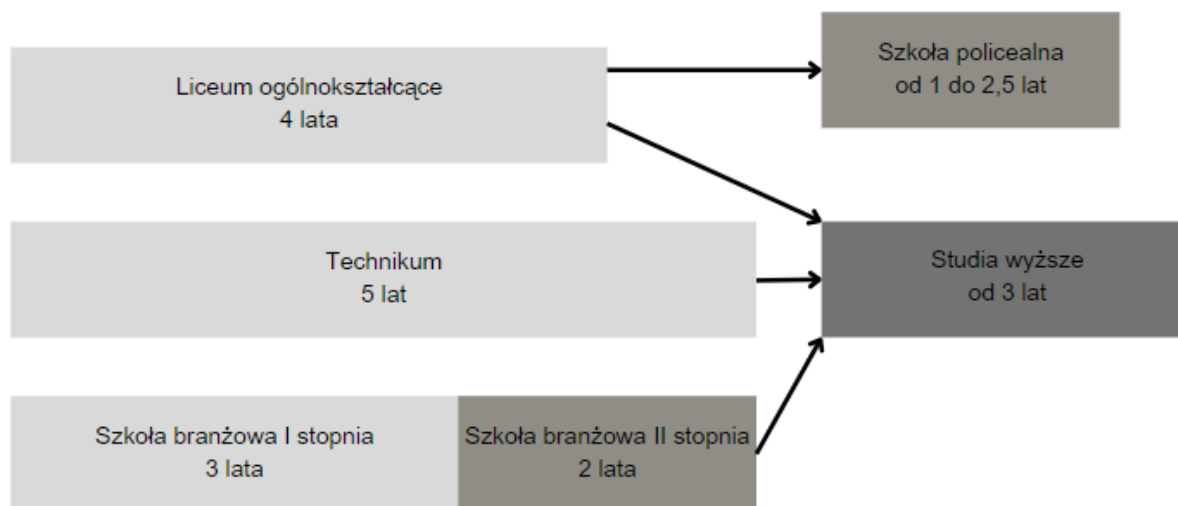
Pięcioletnie programy technikum przeznaczone są dla uczniów, którzy chcą połączyć szkolenie zawodowe z kształceniem ogólnym, umożliwiając im uzyskanie zarówno dyplomu zawodowego, jak i możliwość przystąpienia do egzaminu maturalnego, który otwiera drogę do szkolnictwa wyższego.

System szkół branżowych I stopnia ma na celu wyposażenie uczniów w praktyczne umiejętności i wiedzę do bezpośredniego wejścia na rynek pracy. Ta ścieżka edukacyjna jest przeznaczona głównie dla uczniów, którzy preferują praktyczne podejście zorientowane na umiejętności. Uczniowie tych szkół realizują ustrukturyzowany program nauczania, który łączy zarówno elementy teoretyczne, jak i praktyczne, przygotowując ich do zawodów wykwalifikowanych w różnych sektorach.

Dwuletni system szkół branżowych II stopnia, to zaawansowany poziom kształcenia zawodowego, którego celem jest dalszy rozwój konkretnych umiejętności branżowych i pogłębienie wiedzy technicznej dla uczniów, którzy ukończyli już szkołę branżową I stopnia. Ta ścieżka edukacyjna umożliwia uczniom osiągnięcie wyższego poziomu certyfikacji branżowej i poprawę perspektyw zawodowych w wybranym sektorze.

System liceów ogólnokształcących zapewnia uczniom czteroletnią kompleksową edukację, która stanowi pomost między szkołą podstawową a edukacją wyższą. System ten kładzie nacisk na wszechstronny program nauczania, który obejmuje nauki humanistyczne, ścisłe i języki obce, a także specjalistyczne ścieżki, na których uczniowie wybierają czy skupić się na przygotowaniu do studiów lub ścieżek zawodowych.

Szkoły policealne przeznaczone są dla osób, które ukończyły ogólne wykształcenie średnie. Oferują one szkolenia zawodowe i zapewniają praktyczne umiejętności w wyspecjalizowanych dziedzinach. Kursy trwają od jednego do dwóch i pół lat i są często dostosowane do potrzeb konkretnych branż.

Rys. 2 Schemat ponadpodstawowego systemu edukacji w Polsce
Opracowanie własne

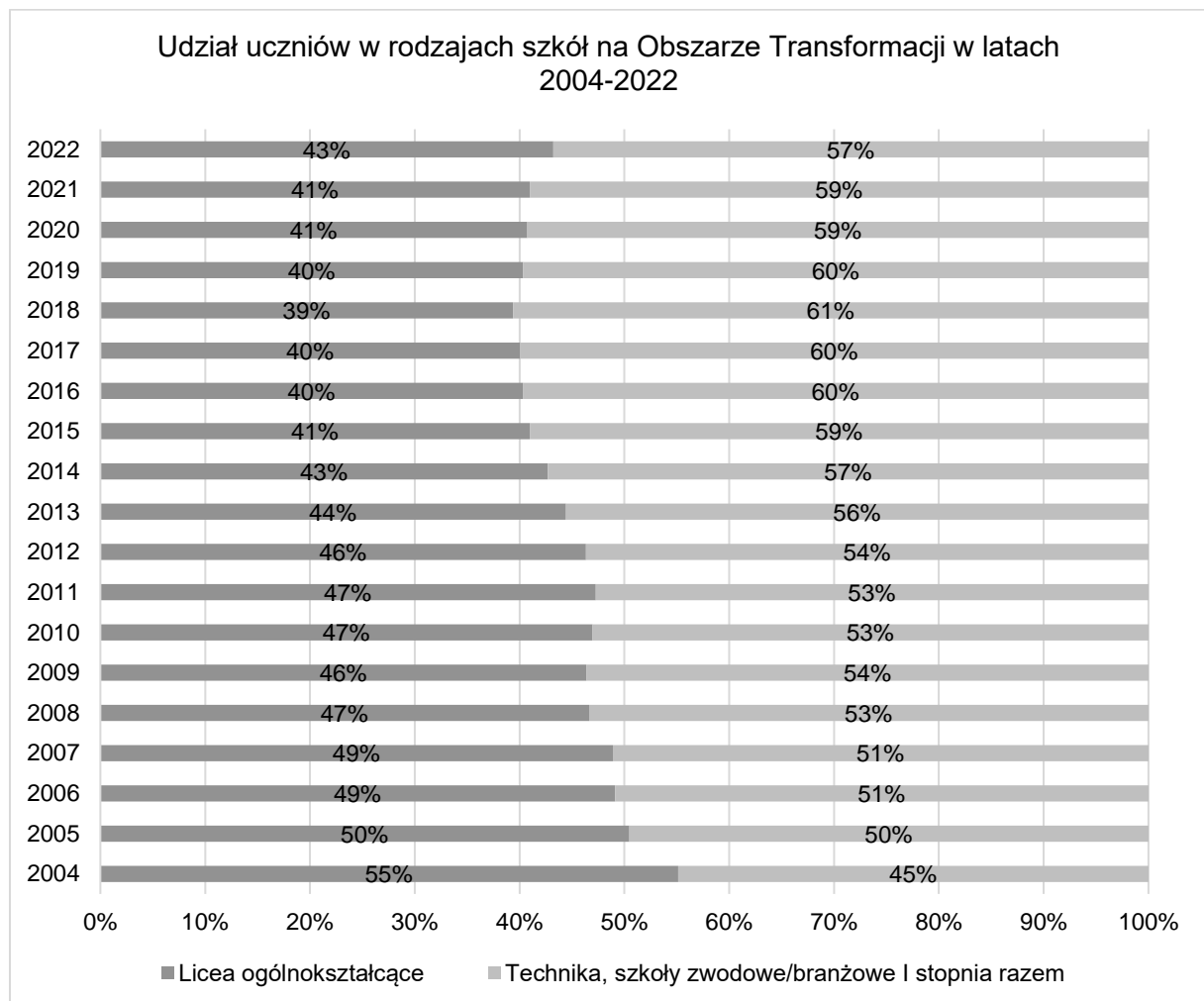
2. Liczba uczniów

Zmiana z gospodarki przemysłowej na opartą na usługach wpłynęła na popyt na różne zestawy umiejętności, wpływając na postrzeganie kształcenia zawodowego przez opinię publiczną. Branże takie jak produkcja i rolnictwo (historycznie bastiony absolwentów szkół zawodowych) odnotowały spadek, podczas gdy sektory takie jak technologia informatyczna i finanse, które

tradycyjnie wymagają wyższego wykształcenia, rozrosły się. Jednak niedobory siły roboczej w określonych dziedzinach technicznych doprowadziły do ponownego położenia nacisku na programy kształcenia zawodowego i dostosowanie ich do zawodów o dużym zapotrzebowaniu, takich jak inżynieria samochodowa i technologia informatyczna.

Pomimo wysiłków na rzecz promowania kształcenia zawodowego, postrzeganie społeczne pozostaje istotną barierą. W Polsce, podobnie jak w wielu innych krajach, rodzice często postrzegają edukację ogólną i stopnie uniwersyteckie jako lepsze, co prowadzi do postrzegania kształcenia zawodowego jako gorszej opcji dla uczniów o ograniczonych sukcesach akademickich. To postrzeganie wpływa negatywnie na wskaźniki zapisów do szkół zawodowych, ponieważ młodzi ludzie często zachęceni są do wybierania tradycyjnych ścieżek akademickich zamiast ścieżek zawodowych.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można jednak zmianę w zainteresowaniu młodzieży wyborem ścieżki kształcenia zawodowego. Pomiedzy latami 2004 i 2022 udział uczniów w technikach, szkołach zawodowych/branżowych I stopnia wzrósł na Obszarze Transformacji o 12% z 45% w roku 2004 do 57% w 2022 (wzrost dla całej Polski jest zbliżony i wynosi 11% z 44% w roku 2004 do 55% w 2022).

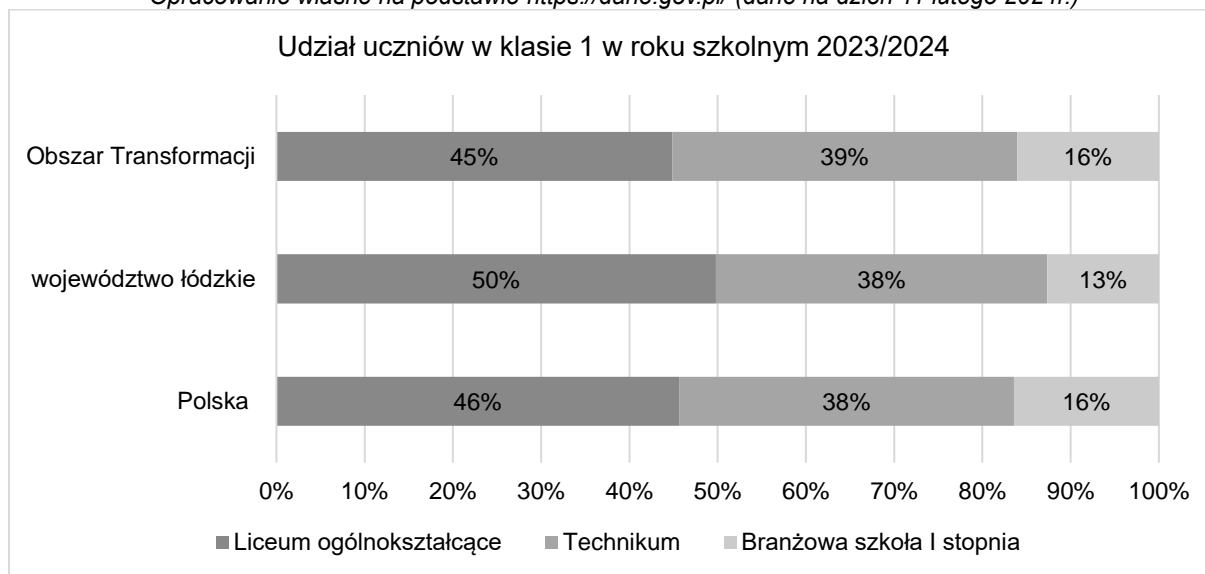

*Rys. 3 Udział uczniów w rodzajach szkół na Obszarze Transformacji w latach 2004-2022
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)*

Udział młodzieży na Obszarze Transformacji wybierającej naukę w poszczególnych typach szkół jest zbliżony do wyników dla całego kraju. W porównaniu z całym województwem łódzkim, więcej uczniów OT decyduje się na kształcenie zawodowe.

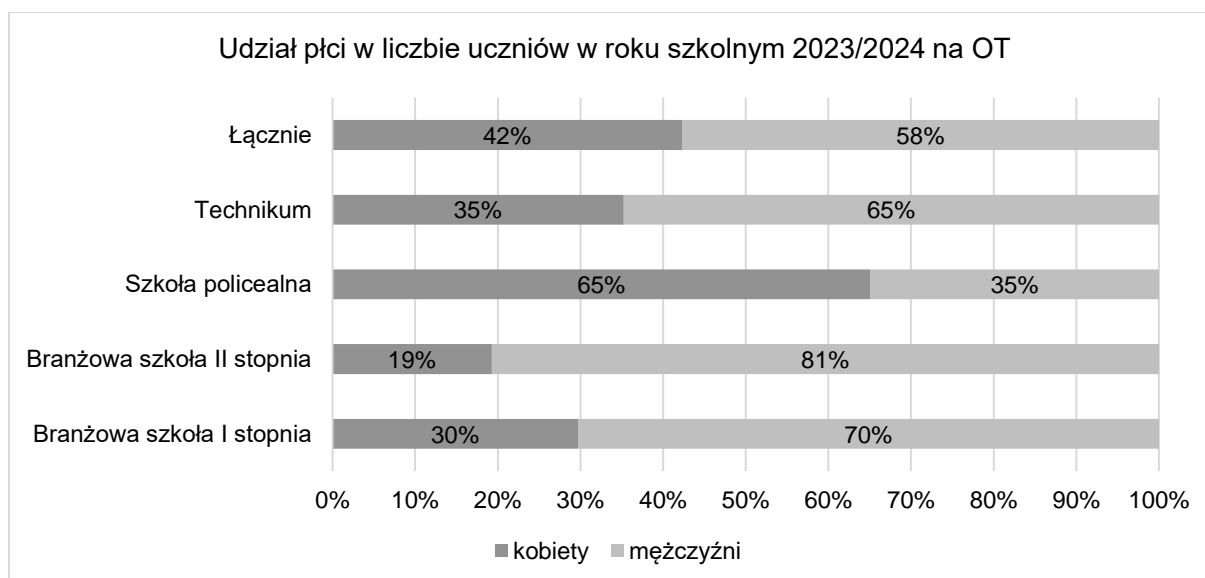
	Polska	województwo łódzkie	Obszar Transformacji
Liceum ogólnokształcące	46%	50%	45%
Technikum	38%	38%	39%
Branżowa szkoła I stopnia	16%	13%	16%

Tab. 2 Udział młodzieży w 1 klasie w szkołach w roku szkolnym 2023/2024
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Rys. 4 Udział młodzieży w 1 klasie w szkołach w roku szkolnym 2023/2024
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

W ogólnej liczbie uczniów szkół kształcenia zawodowego przeważają mężczyźni (58%), jedynie w szkołach policealnych przeważają kobiety (65%). W innych rodzajach szkół udział kobiet wynosi od 19% w szkołach branżowych II stopnia do 35% w technikumach.

Rys. 5 Udział płci w liczbie uczniów w roku szkolnym 2023/2024 na OT
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba kobiet	Udział kobiet
Branżowa szkoła I stopnia	2723	809	30%
Branżowa szkoła II stopnia	109	21	19%
Szkoła policealna	5002	3257	65%
Technikum	10899	3839	35%
Łącznie	18733	7926	42%

Tab. 3 Liczba i udział kobiet w liczbie uczniów w roku szkolnym 2023/2024 na OT
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Gmina	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa szkoła II stopnia	Szkoła policealna	Technikum	Łącznie
M. Piotrków Trybunalski	386		2973	3279	6638
Radomsko	459		679	2477	3615
Wieluń	767	99	152	2315	3333
Bełchatów	370		999	1312	2681
Szczerców	98			297	395
Dobryczyce	82			269	351
Wola Krzysztoporska	91	10		174	275
Zelów	141			119	260
Działoszyn				253	253
Złoczew	97			130	227
Kleszczów				214	214
Pajęczno	211				211
Gorzkowice			199		199
Kamieńsk	21			60	81
Łącznie	2723	109	5002	10899	18733

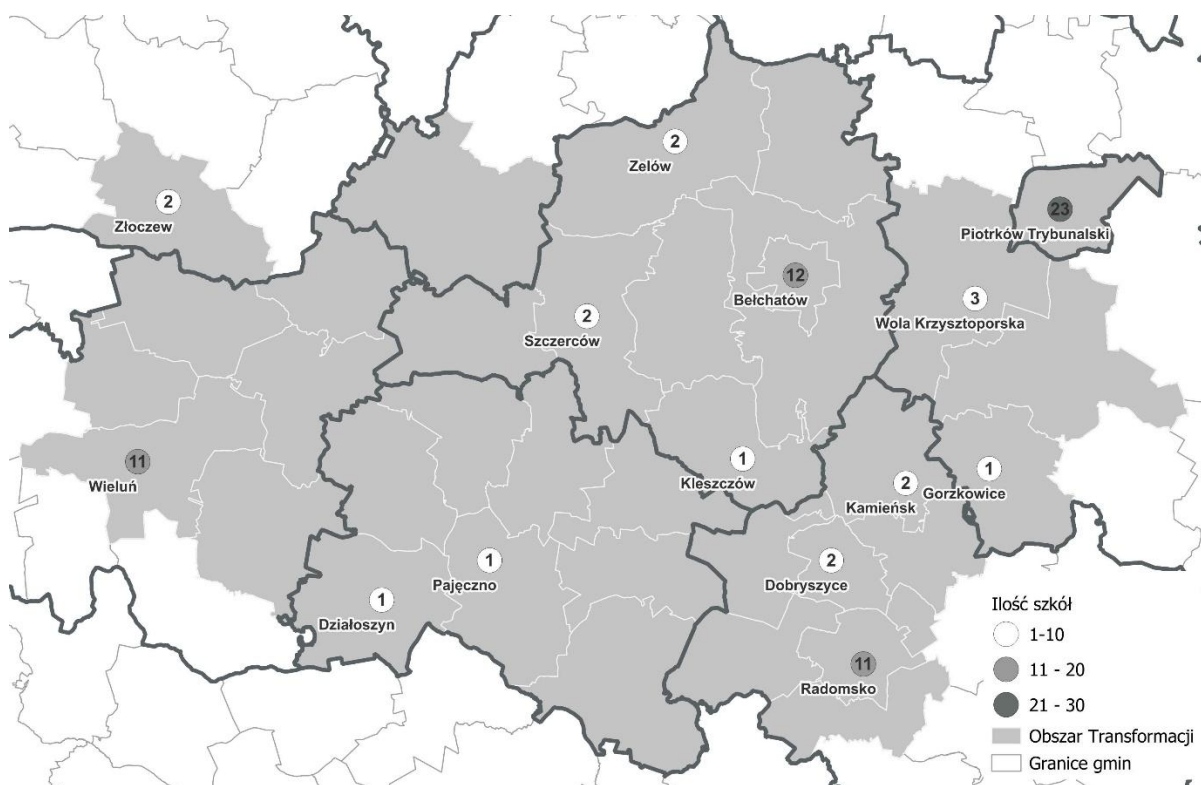
Tab. 4 Liczba uczniów w szkołach w roku szkolnym 2023/2024 na OT według typu szkoły i gminy
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

3. Szkoły kształcenia zawodowego na Obszarze Transformacji

W roku szkolnym 2023-2024 na Obszarze Transformacji 74 szkoły zapewniały edukację w zakresie kształcenia zawodowego. Większość z nich zlokalizowana jest w największych miastach Obszaru Transformacji – Piotrkowie Trybunalskim, Bełchatowie, Radomsku oraz Wieluniu.

	Liczba szkół
Branżowa szkoła I stopnia	17
Branżowa szkoła II stopnia	3
Szkoła policealna	28
Technikum	26
Łącznie	74

Tab. 5 Liczba szkół na Obszarze Transformacji według typu placówki
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Rys. 6 Liczba szkół na Obszarze Transformacji
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Gmina	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa szkoła II stopnia	Szkoła policealna	Technikum	Łącznie
Miasto Piotrków Trybunalski	3		13	7	23
Miasto Belchatów	2		7	3	12
Wieluń	3	2	2	4	11
Miasto Radomsko	2		5	4	11
Wola Krzysztoporska	1	1		1	3
Dobryczyce	1			1	2
Kamieńsk	1			1	2
Szczerców	1			1	2
Zelów	1			1	2
Złoczew	1			1	2
Działoszyn				1	1
Gorzkowice			1		1
Kleszczów				1	1
Pajęczno	1				1
Łącznie	17	3	28	26	74

Tab. 6 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na gminy i rodzaje
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

	publiczna		niepubliczna	
	ilość	%	ilość	%
Branżowa szkoła I stopnia	16	94%	1	6%
Branżowa szkoła II stopnia	3	100%	0	0%
Szkoła policealna	6	21%	22	79%
Technikum	23	88%	3	12%
Łącznie	48	65%	26	35%

Tab. 7 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na własność
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa szkoła II stopnia	Szkoła policealna	Technikum	Łącznie
Fundacje			2		2
Gmina	2			3	5
Miasto na prawach powiatu	2			6	8
Minister ds. rolnictwa i rozwoju wsi	1			1	2
Osoba fizyczna			8		8
Osoba Fizyczna - Pracodawca			5		5
Powiat ziemski	11	3		13	27
Przedsiębiorstwa Osób Fizycznych			1		1
Samorząd województwa			1		1
Spółki Handlowe			11	2	13
Stowarzyszenia	1			1	2
Łącznie	17	3	28	26	74

Tab. 8 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na organ prowadzący
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

4. Zawody i branże

W roku szkolnym 2023/2024 na OT szkoły kształcenia zawodowego zapewniały edukację w zakresie 82 zawodów z 24 branż⁵. Wśród uczniów największą popularnością cieszyły się branża opieki zdrowotnej (14,1%), teleinformatyczna (13,7%) oraz ekonomiczno-administracyjna (7,3%). Najmniejsza ilość uczniów wybrała branże leśną, przemysłu mody oraz chemiczną i ochrony środowiska (łącznie około 1%).

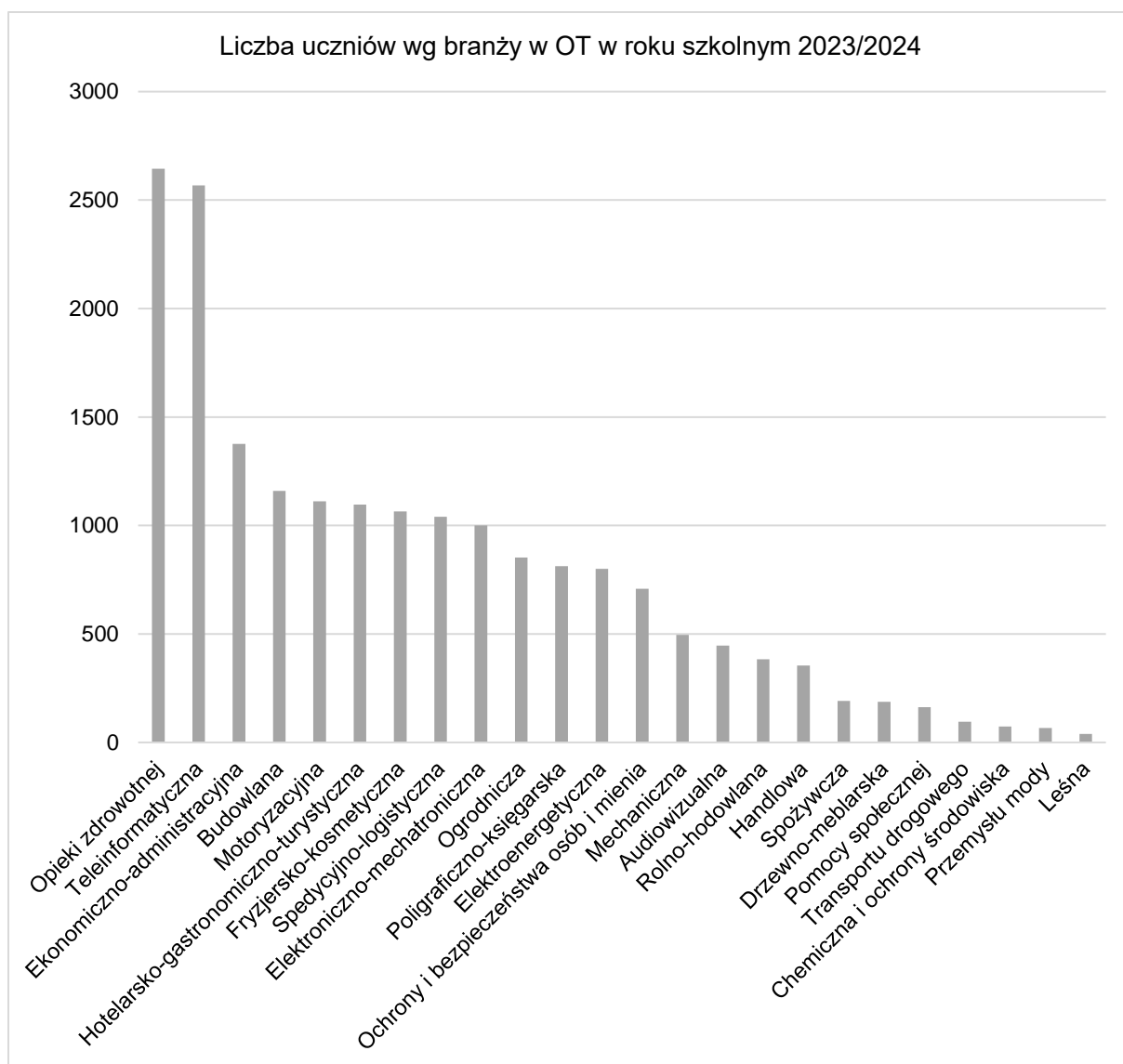
Wśród kobiet najczęściej wybrało branże opieki zdrowotnej, fryzjersko-kosmetyczną oraz ekonomiczno-administracyjną. Najwięcej mężczyzn zdecydowało się na branże teleinformatyczną, motoryzacyjną oraz elektroniczno-mechatroniczną.

Największy udział kobiet wśród uczniów występuje w branżach przemysłu mody (96%) oraz fryzjersko-kosmetycznej (95%). Największy udział mężczyzn występuje w branżach motoryzacyjnej, transportu drogowego, drzewno-meblarskiej, elektroniczno-mechatronicznej, mechanicznej oraz elektroenergetycznej (wszystkie w przedziale 98-99%).

⁵ Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2024 poz. 611)

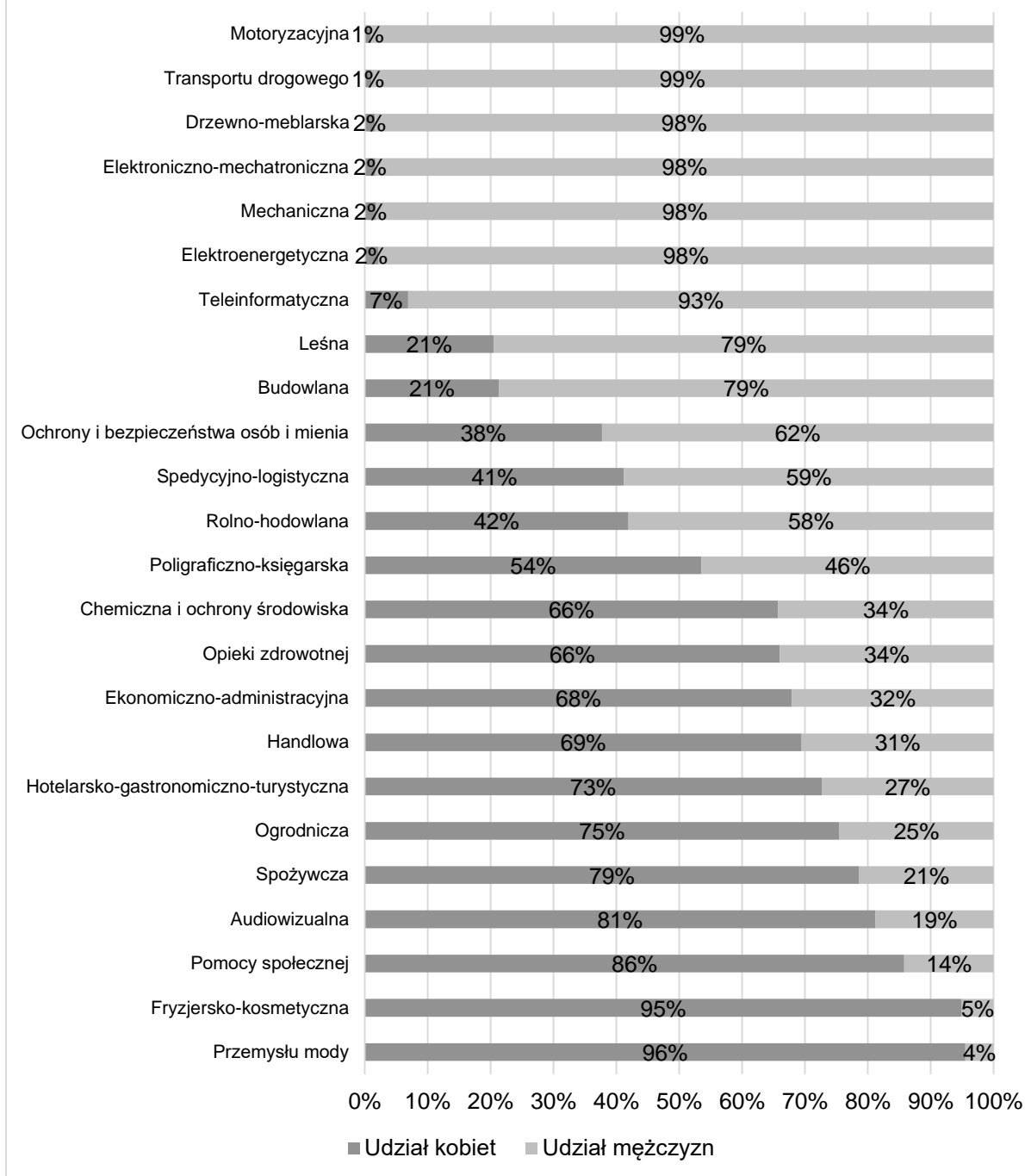
Branża	Liczba uczniów	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Udział uczniów branży w ogólnej liczbie uczniów	Udział kobiet
Opieki zdrowotnej	2645	1746	899	14,1%	66%
Teleinformatyczna	2567	177	2390	13,7%	7%
Ekonomiczno-administracyjna	1376	935	441	7,3%	68%
Budowlana	1160	248	912	6,2%	21%
Motoryzacyjna	1112	10	1102	5,9%	1%
Hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna	1097	797	300	5,9%	73%
Fryzjersko-kosmetyczna	1065	1011	54	5,7%	95%
Spedycyjno-logistyczna	1040	429	611	5,6%	41%
Elektroniczno-mechatroniczna	1000	17	983	5,3%	2%
Ogrodnicza	853	644	209	4,6%	75%
Poligraficzno-księgarska	812	435	377	4,3%	54%
Elektroenergetyczna	800	17	783	4,3%	2%
Ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia	708	267	441	3,8%	38%
Mechaniczna	496	9	487	2,6%	2%
Audiowizualna	447	363	84	2,4%	81%
Rolno-hodowlana	384	161	223	2,0%	42%
Handlowa	354	246	108	1,9%	69%
Spożywcza	192	151	41	1,0%	79%
Drzewno-meblarska	188	3	185	1,0%	2%
Pomocy społecznej	162	139	23	0,9%	86%
Transportu drogowego	96	1	95	0,5%	1%
Chemiczna i ochrony środowiska	73	48	25	0,4%	66%
Przemysłu mody	67	64	3	0,4%	96%
Leśna	39	8	31	0,2%	21%

Tab. 9 Uczniowie według branży na OT w roku szkolnym 2023/2024
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

*Rys. 7 Uczniowie według branży na OT w roku szkolnym 2023/2024
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)*

Udział uczniów wg płci wśród uczniów w poszczególnych branżach

Rys. 8 Udział uczniów wg płci wśród uczniów w poszczególnych branżach
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Z pośród 82 zawodów największą popularnością wśród uczniów cieszyły się technik informatyk (9% wszystkich uczniów), opiekun medyczny (6%) oraz technik logistyk (5%). Wśród kobiet najczęściej wybrało zawody: opiekun medyczny, technik usług kosmetycznych oraz technik ekonomista. Wśród mężczyzn były to: technik informatyk, technik programista oraz technik logistyk.

Zawód	Liczba uczniów	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Udział kobiet	Udział w ogólnej liczbie uczniów
Technik informatyk	1753	110	1643	6,27%	9,36%
Opiekun medyczny	1060	694	366	65,47%	5,66%
Technik logistyk	931	386	545	41,46%	4,97%
Technik programista	726	61	665	8,40%	3,88%
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	687	261	426	37,99%	3,67%
Technik masażysta	686	364	322	53,06%	3,66%
Technik ekonomista	619	438	181	70,76%	3,30%
Technik mechatronik	533	15	518	2,81%	2,85%
Mechanik pojazdów samochodowych	530	6	524	1,13%	2,83%
Florysta	525	368	157	70,10%	2,80%

Tab. 10 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Zawód	Liczba uczniów	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Udział kobiet	Udział w ogólnej liczbie uczniów
Opiekun medyczny	1060	694	366	65,47%	5,66%
Technik usług kosmetycznych	450	442	8	98,22%	2,40%
Technik ekonomista	619	438	181	70,76%	3,30%
Technik logistyk	931	386	545	41,46%	4,97%
Florysta	525	368	157	70,10%	2,80%
Technik masażysta	686	364	322	53,06%	3,66%
Technik fotografii i multimediiów	441	359	82	81,41%	2,35%
Technik żywienia i usług gastronomicznych	469	347	122	73,99%	2,50%
Fryzjer	358	325	33	90,78%	1,91%
Technik administracji	512	295	217	57,62%	2,73%

Tab. 11 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024 wśród kobiet
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Zawód	Liczba uczniów	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Udział kobiet	Udział w ogólnej liczbie uczniów
Technik informatyk	1753	110	1643	6,27%	9,36%
Technik programista	726	61	665	8,40%	3,88%
Technik logistyk	931	386	545	41,46%	4,97%
Mechanik pojazdów samochodowych	530	6	524	1,13%	2,83%
Technik mechatronik	533	15	518	2,81%	2,85%
Technik elektryk	511	4	507	0,78%	2,73%
Technik pojazdów samochodowych	436	2	434	0,46%	2,33%
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	687	261	426	37,99%	3,67%
Opiekun medyczny	1060	694	366	65,47%	5,66%
Technik budownictwa	455	95	360	20,88%	2,43%

Tab. 12 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024 wśród mężczyzn
Opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

4.1. Aktualizacja oferty szkół i zwiększenie atrakcyjności edukacyjnej

Polskie szkolnictwo zawodowe stoi przed wyzwaniem dostosowania się do dynamicznych zmian zachodzących na rynku pracy, wynikających z technologicznej rewolucji, zmian demograficznych oraz potrzeb gospodarki opartej na wiedzy. Aby sprostać tym wyzwaniom i zwiększyć atrakcyjność edukacji zawodowej, konieczne są ciągłe zmiany oraz modernizacja oferty edukacyjnej.

Szkoły OT regularnie dokonują przeglądów swojej oferty edukacyjnej – 87% z nich robi to przynajmniej raz do roku. W ciągu ostatnich 5 lat w skutek tego 52% szkół usunęło ze swojej oferty przynajmniej jeden kierunek, a 58% wprowadziło przynajmniej jeden nowy.

Najczęściej wskazywanym powodem usunięcia kierunku był brak zainteresowania uczniów (66%).

Częstotliwość przeglądu	Ilość odpowiedzi	Udział odpowiedzi
1 raz w roku szkolnym	39	81%
2-3 razy w roku	3	6%
co 3 lata	2	4%
co 5 lat	4	8%

Tab. 13 Częstotliwość przeglądu oferty edukacyjnej pod kątem jej aktualizacji
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Usunięcie kierunku	Ilość odpowiedzi	Udział odpowiedzi
NIE	23	48%
TAK	25	52%

Tab. 14 Usunięcie kierunków ze szkół w ciągu ostatnich 5 lat
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Powód usunięcia kierunku	Ilość odpowiedzi	Udział odpowiedzi
Brak kandydatów	23	66%
Brak kadry	3	9%
Zmiana nazwy kierunku wynikająca m.in. ze zmian prawnych (rozporządzeń MEiN)	3	9%
Brak zapotrzebowania na rynku pracy	2	6%
Decyzja organu prowadzącego	2	6%
Zbyt wysokie koszty finansowe kształcenia na danym kierunku	1	3%
Wycofanie przez Ministerstwo Edukacji zawodów z oferty programowej co przyczyniło się do zubożenia oferty edukacyjnej Szkół Policealnych dla Dorosłych	1	3%

Tab. 15 Powody usunięcia kierunków z oferty edukacyjnej
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Czy wprowadzono nowy kierunek	Liczba odpowiedzi	Udział odpowiedzi
Tak	28	58%
Nie	17	35%
Brak danych	3	6%

Tab. 16 Wprowadzenie nowego kierunku do oferty edukacyjnej
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Szkoły poproszone zostały również o wskazanie najważniejszych przyczyn wprowadzania nowych kierunków (każda szkoła, która wprowadziła nowy kierunek mogła wskazać

3 powody). Najczęściej wybieranymi przesłankami były: prognoza zapotrzebowania na zawody, sytuacja na lokalnym i regionalnym rynku pracy oraz chęć uatrakcyjnienia oferty szkoły. Żadna ze szkół w swojej decyzji nie kierowała się „modą” na kierunki, koniecznością dostosowania kierunków kształcenia do wymogów cyfrowej transformacji oraz wynikami badań losów absolwentów.

Powód	Ilość głosów	Udział głosów
Prognoza zapotrzebowania na zawody	22	27%
Sytuacja na lokalnym i regionalnym rynku pracy	16	20%
Chęć uatrakcyjnienia oferty szkoły	12	15%
Odpowiednie wyposażenie dydaktyczne szkoły do kształcenia w danym zawodzie	7	9%
Dostępność kadry do kształcenia w danym zawodzie	6	7%
Zapotrzebowanie zgłaszane przez przedsiębiorców działających na lokalnym i regionalnym rynku pracy	5	6%
Wyniki badań aspiracji edukacyjnych młodzieży	4	5%
Zmiana nazwy kierunku wynikająca m.in. ze zmian prawnych (rozporządzeń MEiN)	3	4%
Możliwość otrzymania większej subwencji na ucznia - zawody deficytowe i nadwyżkowe	2	2%
Decyzja organu prowadzącego	2	2%
Wyniki badań aspiracji edukacyjnych rodziców uczniów	1	1%
Oferta współpracy złożona przez pracodawcę	1	1%
Konieczność dostosowania kierunków kształcenia do wymogów zielonej transformacji	1	1%
Wyniki badań losów absolwentów	0	0%
Konieczność dostosowanie kierunków kształcenia do wymogów cyfrowej transformacji	0	0%
"Moda" na kierunki	0	0%

*Tab. 17 Powody wprowadzenia nowych kierunków do oferty edukacyjnej
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Szkoły podejmują również szereg działań mających na celu podniesienie atrakcyjności ich oferty edukacyjnej. Z 48 ankietowanych szkół 43 organizuje dni otwarte, 33 różnego rodzaju konkursy, a 28 wizyty studyjne u pracodawców.

Jedynie niecała połowa szkół uczestniczy w programach wymiany uczniowskiej, które pozwalają uczniom zdobywać doświadczenie za granicą, rozwijając jednocześnie znajomość języków obcych i kompetencje międzykulturowe.

Tylko 25% szkół oferuje uczniom pomoc doradców absolwentów, którzy mogliby pomóc lepiej przygotować ich do wejścia na rynek pracy.

Działania	Ilość wskazań	Udział wskazań
Drzwi otwarte	43	14,8%
Konkursy	33	11,3%
Wizyty studyjne u pracodawców	28	9,6%
Zajęcia pozalekcyjne - wyrównawcze	26	8,9%
Zajęcia terapeutyczne	26	8,9%
Spotkania z praktykami	26	8,9%
Imprezy edukacyjne	23	7,9%
Udział w programach wymiany uczniowskiej (np. Erasmus+, program Towarzystwo Szkół Zjednoczonego Świata)	22	7,6%
Zajęcia pozalekcyjne - rozwijające	20	6,9%
Projekty uczniowskie	14	4,8%
Doradca absolwenta	12	4,1%
Koła zainteresowań	10	3,4%
Turnusy edukacyjne	3	1,0%
Wyjazdy na targi edukacyjne	2	0,7%
Udział w targach, festynach lokalnych	1	0,3%
Współpraca z uczelniami wyższymi	1	0,3%
Płatne staże u pracodawców	1	0,3%

*Tab. 18 Działania wpływające na atrakcyjność oferty edukacyjnej szkoły
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

5. Wyposażenie szkół, ocena kadry nauczycielskiej, zidentyfikowane problemy

Kształcenie zawodowe w Polsce odgrywa kluczową rolę w przygotowywaniu uczniów do potrzeb współczesnego rynku pracy, szczególnie w sektorach wymagających praktycznych umiejętności. Niemniej jednak, system edukacji zawodowej boryka się z szeregiem problemów, które wpływają na efektywność nauczania oraz zdolność absolwentów do płynnego wejścia na rynek pracy.

Szkoły zostały poproszone o ocenę (w skali od 1 – bardzo niski do 5- bardzo wysoki) średniego poziomu dostosowania wyposażenia pracowni i warsztatów do potrzeb praktycznej nauki zawodów. Kryteriami które zostały najlepiej ocenione były dostępność (3,4) oraz kompletność (3,36). Nowoczesność oraz dostosowanie do wymogów rynku pracy zostały ocenione trochę niżej (odpowiednio 3,13 i 3,22). Najmniejszą ilość punktów otrzymała dostępność dla uczniów z niepełnosprawnościami (średnio 2,87).

Pracownie i warsztaty w szkołach zostały wyżej ocenione niż te znajdujące się poza nimi (3,42 oraz 2,97). Średnia dla wszystkich obiektów i wskaźników wynosi 3,2.

*Rys. 9 Ocena poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów do potrzeb nauki zawodów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

	Kompletność	Nowoczesność	Dostępność	Dostępność dla uczniów niepełnosprawnych	Dostosowane do wymogów rynku pracy
Pracownie szkolne	3,70	3,51	3,84	3,10	3,50
Warsztaty szkolne	3,46	3,27	3,56	2,87	3,39
Pracownie poza szkolne	3,13	2,75	2,90	2,53	2,83
Warsztaty poza szkołą	3,16	3,00	3,32	2,97	3,16
Średnia	3,36	3,13	3,40	2,87	3,22

*Tab. 19 Średnia ocena pracowni i warsztatów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Ocena	Kompletność	Nowoczesność	Dostępność	Dostępność dla uczniów z niepełnosprawnościami	Dostosowane do wymogów rynku pracy
Pracownie szkolne					
Bardzo wysoka	9	8	11	3	5
Wysoka	13	12	17	12	12
Przeciętna	20	17	12	13	24
Niska	1	6	3	8	1
Bardzo niska	0	0	0	3	0
Warsztaty szkolne					
Bardzo wysoka	4	4	4	1	1
Wysoka	5	2	4	4	2
Przeciętna	6	7	5	6	11
Niska	1	3	3	2	2
Bardzo niska	0	0	0	2	0
Pracowanie poza szkołą					
Bardzo wysoka	3	3	3	2	3
Wysoka	3	2	4	2	3
Przeciętna	2	3	1	4	2
Niska	0	0	0	0	0
Bardzo niska	0	0	0	0	0
Warsztaty poza szkołą					
Bardzo wysoka	3	3	3	3	3
Wysoka	4	3	5	0	3
Przeciętna	3	2	2	2	4
Niska	0	2	0	4	0
Bardzo niska	0	0	0	1	0

Tab. 20 Ocena poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Aż 87% ankietowanych szkół wskazuje na potrzebę doposażenia swoich pracowni szkolnych w specjalistyczne urządzenia (42% zgłasza takie niedobory w warsztatach szkolnych). 76% zwraca uwagę na konieczność zniwelowania luki technologicznej pomiędzy szkołą, a biznesem. Szkoły zawodowe powinny dysponować nowoczesnym sprzętem, który pozwoli uczniom zdobywać praktyczne umiejętności.

Potrzeba	Udział odpowiedzi	Udział szkół
Doposażenie pracowni szkolnych w specjalistyczne urządzenia	42%	87%
Zniwelowanie luki technologicznej między szkołą a biznesem	37%	76%
Doposażenie warsztatów szkolnych w specjalistyczne urządzenia	21%	42%
Brak potrzeb	0%	0%

Tab. 21 Potrzeby szkół w zakresie wyposażenia i unowocześnienia
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

Największy problem w szkolnictwie zawodowym wskazywany w ankiecie dotyczy starzenia się kadry nauczycielskiej. 93% szkół wskazało na problem starzenia się nauczycieli, a 74% brak młodych nauczycieli w wieku produkcyjnym, co prowadzi do zmniejszenia liczby aktywnych, doświadczonych dydaktyków oraz może wpływać na trudność w zapewnieniu stabilności kadrowej w dłuższej perspektywie. Około 60% szkół ma problem z pozyskaniem nauczycieli teoretycznej oraz praktycznej nauki zawodu. Zaledwie 5% szkół stwierdziło brak problemów, co podkreśla skalę wyzwań w systemie kształcenia zawodowego. Problemy kadrowe w szkolnictwie zawodowym wymagają natychmiastowych działań, w tym inwestycji w rozwój kompetencji nauczycieli, poprawę warunków pracy i integracji z sektorem prywatnym.

Problemy z kadrami dydaktyczną	Udział szkół
Starzenie się kadry pedagogicznej	93%
Brak wystarczającej liczby nauczycieli zawodu w wieku produkcyjnym	74%
Problem z pozyskaniem nauczycieli praktycznej nauki zawodu	60%
Problem z pozyskaniem nauczycieli teoretycznej nauki zawodu	58%
Niewystarczające przygotowanie nauczycieli do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	19%
Niewystarczające kwalifikacje do nauczania nowych przedmiotów zawodowych, dostosowanych do zmian na rynku pracy	16%
Niestabilność kadry/ duża rotacja	14%
Brak praktycznego doświadczenia w zakresie nauczanego przedmiotu zawodowego	12%
Niewystarczające kompetencje cyfrowe	7%
Nie mamy problemów	5%
Brak/niewystarczające kwalifikacje do nauczania przedmiotów zawodowych	2%

*Tab. 22 Problemy związane z kadrami dydaktyczną
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Poniżej znajduje się szczegółowa analiza wskazanych problemów w systemie kształcenia zawodowego, ich liczba wskazań w trzech kategoriach ważności (I, II, III), oraz całkowita liczba zgłoszeń dla każdego problemu.

Brak wystarczającej promocji kształcenia zawodowego (32 wskazania) to najczęściej zgłaszany problem, który wskazuje na niedostateczne działania informacyjne i marketingowe promujące kształcenie zawodowe.

Brak świadomości korzyści wynikających z możliwości zdobycia zawodu na poziomie średnim (24 wskazania i wybierany najczęściej jako główny problem) wynika z niskiej społecznej świadomości na temat praktycznych i ekonomicznych zalet edukacji zawodowej. Uczniowie oraz rodzice często nie wiedzą, że szkoły zawodowe mogą oferować szybki start na rynku pracy i atrakcyjne zarobki. Powszechny jest również stereotyp, który przedstawia edukację zawodową jako mało prestiżową lub nieatrakcyjną, co przekłada się na zły obraz kształcenia zawodowego (27 wskazań).

Problem	I	II	III	Ilość wskazań
Brak wystarczającej promocji kształcenia zawodowego	9	15	8	32
Zły obraz kształcenia zawodowego	12	10	5	27
Brak świadomości korzyści wynikających z możliwości zdobycia zawodu na poziomie średnim	16	2	6	24
Aspiracje edukacyjne rodziców w stosunku do dzieci	2	6	9	17
Niestabilność przepisów prawa w zakresie szkolnictwa zawodowego	1	7	5	13
Niewystarczające środki finansowe	5	3	3	11
Trudności we współpracy z pracodawcami	0	0	4	4
Trudności w pozyskiwaniu/ utrzymywaniu kadry dydaktycznej	1	0	1	2

Tab. 23 Ocena najważniejszych problemów w zakresie kształcenia zawodowego uczniów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

6. Zielona i cyfrowa transformacja w szkołach

Wprowadzenie zielonej i cyfrowej transformacji do edukacji zawodowej stanowi kluczowy element rozwoju nowoczesnego systemu kształcenia. Przemiany te są odpowiedzią na potrzeby rynku pracy, które wynikają z globalnych wyzwań środowiskowych oraz dynamicznego rozwoju technologii.

Zielona transformacja odnosi się do szeroko zakrojonego procesu przechodzenia gospodarki, przemysłu i społeczeństwa w kierunku zrównoważonego rozwoju. Obejmuje on ograniczanie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko, zwiększanie efektywności energetycznej oraz wdrażanie ekologicznych technologii, z naciskiem na neutralność klimatyczną i gospodarkę obiegu zamkniętego (GOZ).

Zielona transformacja w edukacji zawodowej koncentruje się na kształceniu uczniów zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ekologii oraz odpowiedzialności za środowisko. Jej celem jest przygotowanie specjalistów, którzy będą w stanie działać w zgodzie z ideą gospodarki niskoemisyjnej i wspierać transformację ekologiczną w swoich branżach.

Transformacja cyfrowa to proces integracji zaawansowanych technologii cyfrowych we wszystkich obszarach funkcjonowania organizacji, przedsiębiorstw i instytucji publicznych. Obejmuje ona zmiany technologiczne, organizacyjne i kulturowe, które mają na celu zwiększenie efektywności, innowacyjności oraz adaptacji do dynamicznie zmieniającego się środowiska technologicznego i rynkowego.

Cyfrowa transformacja w edukacji zawodowej obejmuje integrację technologii informatycznych i cyfrowych w proces nauczania, co ma na celu przygotowanie uczniów do pracy w środowisku zdominowanym przez technologie cyfrowe.

6.1. Stan wiedzy i umiejętności kadry nauczycielskiej

Stan wiedzy i umiejętności kadry nauczycielskiej pod kątem przygotowania uczniów do procesów zielonej i cyfrowej transformacji w gospodarce został oceniony w skali od 1 (bardzo nisko) do 5 (bardzo wysoko). Na Obszarze Transformacji najwięcej wskazań otrzymały ocena przeciętna oraz wysoka. Średnia ocena dla Zielonej Transformacji wynosi 3,33, a dla Transformacji Cyfrowej 3,55, wskazuje to na potrzebę dalszych szkoleń i lepszego wyposażenia nauczycieli w narzędzia edukacyjne.

Ocena	Zielona Transformacja	Cyfrowa transformacja
Bardzo wysoka	3	4
Wysoka	13	18
Przeciętny	22	20
Niski	5	2
Bardzo niski	0	0
Średnia	3,33	3,55

Tab. 24 Stan wiedzy i umiejętności kadry nauczycielskiej pod kątem przygotowania uczniów do procesów zielonej i cyfrowej transformacji w gospodarce
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

6.2. Działania podnoszące świadomość ekologiczną

Szkoły OT podejmują (oraz planują podejmować) różnorodne działania w celu podniesienia świadomości ekologicznej. 66% szkół prowadzi przynajmniej 4 takie działania. Najwięcej uwagi poświęca się edukacji uczniów i promocji ekologii w środowisku lokalnym. Wyraźnie rosną także plany związane z praktycznymi rozwiązaniami ekologicznymi oraz doskonaleniem umiejętności nauczycieli, co może w przyszłości znacznie zwiększyć efektywność działań.

Działania	Ilość szkół prowadzących działania	Ilość szkół planujących podjęcie działań
Edukacja ekologiczna uczniów	35	5
Akcje promocyjne organizowane przez szkołę	35	2
Wyposażenie/doposażenie szkół	34	9
Akcje promocyjne organizowane poza szkołą	30	3
Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie ekologii	16	12
Zastosowanie przykładowych, praktycznych rozwiązań ekologicznych	14	13
Inne	7	2

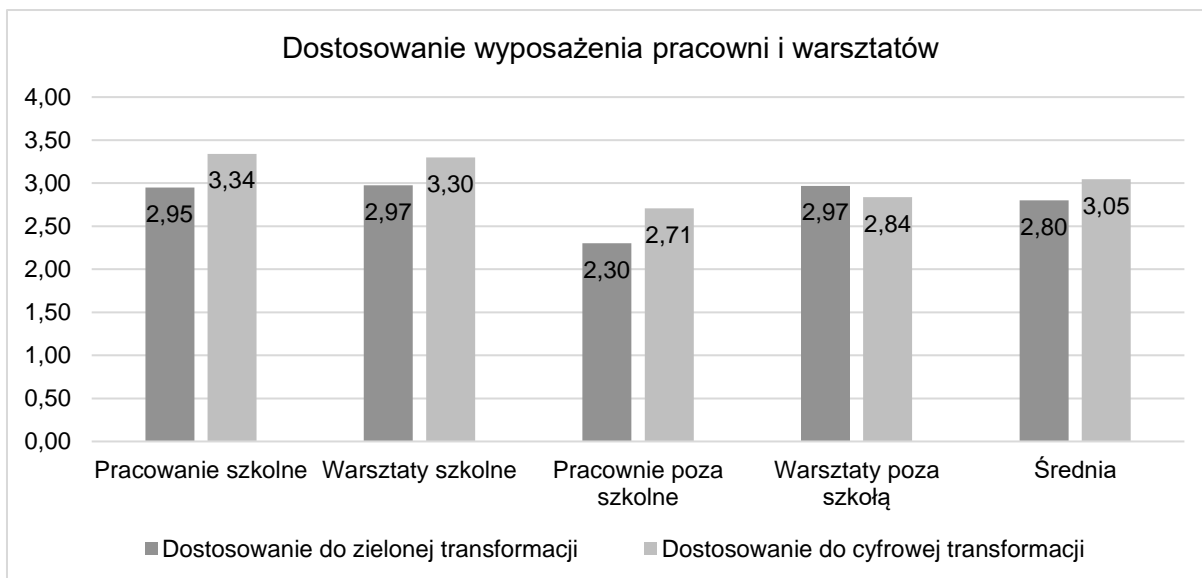
Tab. 25 Ilość działań prowadzonych i planowanych w szkołach prowadzących do podnoszenia świadomości ekologicznej
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

ilość działań	ilość szkół	Udział szkół
1	5	11%
2	7	16%
3	3	7%
4	13	30%
5	12	27%
6	4	9%

Tab. 26 Ilość działań podejmowanych przez szkoły
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

6.3. Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów w kierunku zielonej i cyfrowej transformacji

W zakresie dostosowania wyposażenia pracowni i warsztatów w kierunku zielonej i cyfrowej transformacji, szkoły oceniały je w skali od 1 (bardzo niska) do 5 (bardzo wysoka). Pracownie i warsztaty szkolne wykazują najlepsze dostosowanie w obu transformacjach, co może być wynikiem inwestycji w nowoczesne wyposażenie i technologie w szkołach. Średnia ocena dla transformacji cyfrowej jest wyższa niż dla zielonej transformacji i wskazuje to na szybsze tempo wdrażania rozwiązań cyfrowych w edukacji zawodowej.

*Rys. 10 Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

	Dostosowanie do zielonej transformacji	Dostosowanie do cyfrowej transformacji
Pracownie szkolne	2,95	3,34
Warsztaty szkolne	2,97	3,30
Pracownie poza szkolne	2,30	2,71
Warsztaty poza szkołą	2,97	2,84
Średnia	2,80	3,05

*Tab. 27 Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Ocena	Dostosowanie do zielonej transformacji	Dostosowanie do cyfrowej transformacji
Pracowanie szkolne		
Bardzo wysoka	1	3
Wysoka	10	13
Przeciętna	17	20
Niska	12	5
Bardzo niska	1	0
Warsztaty szkolne		
Bardzo wysoka	0	1
Wysoka	0	2
Przeciętna	7	9
Niska	9	4
Bardzo niska	0	0
Pracownie poza szkołą		
Bardzo wysoka	2	3
Wysoka	2	1
Przeciętna	4	4
Niska	0	0
Bardzo niska	0	0
Warsztaty poza szkołą		
Bardzo wysoka	2	3
Wysoka	1	3
Przeciętna	6	1
Niska	1	3
Bardzo niska	0	0

Tab. 28 Ilość wskazań oceny poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

7. Współpraca szkół z pracodawcami i innymi instytucjami

7.1. Współpraca z pracodawcami

Efektywna współpraca między szkołami zawodowymi a pracodawcami stanowi podstawę kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy. Integracja środowiska edukacyjnego z biznesowym umożliwia lepsze przygotowanie uczniów do rzeczywistych wymagań zawodowych, jednocześnie wspierając przedsiębiorstwa w pozyskiwaniu wykwalifikowanej kadry.

Korzyści współpracy szkół zawodowych z pracodawcami:

Dla uczniów:

- Lepsze przygotowanie do pracy- uczniowie mają możliwość zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego, co zwiększa ich szanse na zatrudnienie po zakończeniu nauki;
- Zrozumienie realiów pracy- uczestnicząc w praktykach i stażach, uczniowie poznają środowisko pracy, co ułatwia im adaptację po podjęciu zatrudnienia;
- Dostęp do nowoczesnych technologii- szkoły we współpracy z firmami zyskują możliwość korzystania z nowoczesnych narzędzi i technologii stosowanych w przedsiębiorstwach.

Dla pracodawców:

- Dostęp do wykwalifikowanej kadry- pracodawcy mogą przygotować przyszłych pracowników zgodnie z własnymi wymaganiami, co ogranicza koszty rekrutacji i szkolenia;
- Budowanie wizerunku społecznego- współpraca ze szkołami wspiera pozycjonowanie firm jako odpowiedzialnych społecznie i zaangażowanych w rozwój lokalnej społeczności
- Rozwiązanie problemu braków kadrowych- partnerstwo z placówkami edukacyjnymi pomaga przeciwdziałać niedoborom pracowników w branżach deficytowych.

Szkoły zawodowe OT aktywnie współpracują z pracodawcami, 80% z nich prowadzi 6 form współpracy, a jedynie 4% jedną lub dwie formy.

ilość form współpracy	ilość szkół	Udział szkół
1	1	2%
2	1	2%
3	4	9%
4	0	0%
5	3	7%
6	37	80%

*Tab. 29 Ilość form współpracy szkół z pracodawcami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Najczęstszymi formami współpracy są: realizacja kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu oraz organizacja wycieczek do zakładów pracy. Pozwalają one uczniom na zapoznanie się z realiami pracy w danej branży. Należy jednak zwrócić uwagę na bardzo niski udział pracodawców w tworzeniu programów nauczania (14%), finansowaniu stypendiów (12%) oraz organizacji konkursów zawodowych (0%), co wskazuje na niewykorzystany potencjał w tych obszarach.

Forma współpracy z pracodawcami	Tak	Nie	Udział szkół
Realizacja kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu	36	6	86%
Organizacja wycieczek do zakładów pracy	31	11	74%
Doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego, w tym organizowaniu szkoleń branżowych	26	16	62%
Organizacja promocji kształcenia zawodowego	26	16	62%
Udział w targach edukacyjnych	23	19	55%
Przygotowanie uczniów do egzaminów potwierdzających kwalifikacje	21	21	50%
Organizacja egzaminu zawodowego	15	27	36%
Organizacja staży uczniowskich	15	27	36%
Tworzenie klas patronackich	13	29	31%
Doskonalenie programu zajęć praktycznych	13	29	31%
Wyposażenie warsztatów lub pracowni szkolnych	12	30	29%
Realizacja doradztwa zawodowego	11	31	26%
Organizacja zajęć praktycznych na zasadach kształcenia dualnego	11	31	26%
Udział w zebraniach Rady Pedagogicznej	7	35	17%
Przygotowywanie propozycji programu nauczania zawodu	6	36	14%
Współfinansowanie stypendiów dla najlepszych uczniów	5	37	12%
Wspólna organizacja konkursów (olimpiad)	0	42	0%

*Tab. 30 Formy współpracy szkół z pracodawcami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Analiza wskazań dotyczących form współpracy z pracodawcami pokazuje, które działania są uważane za najważniejsze w kontekście efektywnego kształcenia zawodowego. Najczęściej wskazywaną oraz umieszczaną na pierwszym miejscu formą współpracy jest realizacja kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu, która jest kluczowa dla zdobycia praktycznych umiejętności przez uczniów. Drugą najczęściej wybieraną formą oraz najczęściej wskazywaną na miejscu drugim jest organizacja promocji kształcenia zawodowego, która wpływa na zwiększenia zainteresowania uczniów edukacją zawodową.

Forma współpracy	I	II	III	ilość wskazań
Realizacja kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu	22	2	1	25
Organizacja promocji kształcenia zawodowego	4	9	7	20
Organizacja wycieczek do zakładów pracy	1	3	10	14
Przygotowanie uczniów do egzaminów potwierdzających kwalifikacje	2	4	8	14
Doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego, w tym organizowaniu szkoleń branżowych	2	6	4	12
Organizacja egzaminu zawodowego	2	5	1	8
Organizacja staży uczniowskich	3	4	1	8
Tworzenie klas patronackich	4	2	1	7
Wyposażenie warsztatów lub pracowni szkolnych	2	1	4	7
Realizacja doradztwa zawodowego	1	3	0	4
Organizacja zajęć praktycznych na zasadach kształcenia dualnego	1	2	0	3
Współfinansowanie stypendiów dla najlepszych uczniów	1	0	2	3
Przygotowywanie propozycji programu nauczania zawodu	1	1	0	2
Udział w targach edukacyjnych	0	1	1	2
Doskonalenie programu zajęć praktycznych	0	2	0	2
Udział w zebraniach Rady Pedagogicznej	0	0	0	0
Wspólna organizacja konkursów (olimpiad)	0	0	0	0

*Tab. 31 Ocena ważności form współpracy z pracodawcami dla kształcenia zawodowego uczniów
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Szkoły wskazywały również 3 najważniejsze bariery współpracy z przedsiębiorcami (przypisując najważniejszej 1).

Kluczowe bariery współpracy:

- Trudności organizacyjne po stronie pracodawcy (28 wskazań) oraz problem z zapewnieniem instruktorów, opiekunów praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach (20 wskazań)- największym problemem są braki kadrowe w firmach, co utrudnia zapewnienie odpowiedniej opieki nad praktykantami;
- Niewystarczające środki finansowe (18 wskazań) - koszty związane z organizacją praktyk i staży nie są wystarczająco rekompensowane, co szczególnie dotyczy małe przedsiębiorstwa;
- Brak widocznych korzyści (17 wskazań)- pracodawcy nie zawsze dostrzegają długoterminowe korzyści wynikające z inwestowania w edukację zawodową.

Współpraca z przedsiębiorcami w kształceniu zawodowym napotyka na wiele barier, z których największe to trudności organizacyjne i finansowe po stronie firm oraz brak widocznych korzyści z angażowania się w edukację. Skuteczne wsparcie organizacyjne, finansowe i promocyjne dla pracodawców, a także rozwój współpracy w zakresie tworzenia programów nauczania i rozwój kompetencji uczniów, mogą znacząco poprawić efektywność współpracy w systemie kształcenia zawodowego.

Barierzy współpracy z przedsiębiorcami	I	II	III	Ilość wskazań
Trudności organizacyjne po stronie pracodawcy, w tym braki kadrowe do sprawowania opieki nad praktykantami	10	14	4	28
Problem z zapewnieniem instruktorów, opiekunów praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach	1	5	14	20
Niewystarczające środki finansowe na kształcenie zawodowe nie pokrywają kosztów po stronie pracodawcy	11	7	0	18
Brak widocznych korzyści dla przedsiębiorców	7	5	5	17
Brak zainteresowania pracodawców współpracą	11	2	1	14
Zbyt duże oczekiwania pracodawców w stosunku do uczniów	2	5	2	9
Nieodpowiednia postawa uczniów (roszczeniowość, brak zaangażowania)	2	1	1	4
Niedostosowanie programu praktycznej nauki zawodu do możliwości pracodawców	2	0	1	3
Brak odpowiedniej wiedzy i umiejętności uczniów kierowanych na praktyczną naukę zawodu	0	0	1	1
Brak problemów	0	0	0	0

*Tab. 32 Ocena barier współpracy z przedsiębiorcami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami wymaga zarówno utrzymania skutecznych form, takich jak praktyczna nauka zawodu, jak i rozwinięcia niedostatecznie realizowanych działań, jak tworzenie programów nauczania czy wspieranie infrastruktury. Skuteczne partnerstwo może znacząco zwiększyć efektywność kształcenia zawodowego i przygotowanie uczniów do rynku pracy.

7.2. Współpraca z innymi instytucjami

Szkoły poza pracodawcami współpracują również z innymi instytucjami, a dane wskazują na zróżnicowany poziom zaangażowania partnerów w system edukacji zawodowej. Największy udział szkół (52%) współpracuje z 5-7, podobny udział szkół współpracuje z najmniejszą (1-3) i największą ilością partnerów (9-11).

Ilość instytucji współpracujących	Ilość szkół	Udział szkół
1	1	2%
2	2	5%
3	4	9%
4	3	7%
5	9	20%
6	6	14%
7	8	18%
8	3	7%
9	1	2%
10	4	9%
11	3	7%

*Tab. 33 Ilość instytucji współpracujących ze szkołami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Najczęściej współpracującymi instytucjami, wspierającymi uczniów w zakresie potrzeb edukacyjnych są poradnie psychologiczno-pedagogiczne. 70% szkół wymienia doświadczenia i dobre praktyki z innymi szkołami zawodowymi.

Instytucja	Ilość odpowiedzi	Udział odpowiedzi	Udział szkół
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	37	14%	84%
Inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe	31	11%	70%
Szkoły podstawowe	28	10%	64%
Placówki doskonalenia nauczycieli	28	10%	64%
Urzędy pracy	28	10%	64%
Uczelnie wyższe	22	8%	50%
Centra kształcenia zawodowego i ustawicznego	17	6%	39%
Organizacje pozarządowe /stowarzyszenia, fundacje	15	6%	34%
Cechy rzemiosł	14	5%	32%
Ochotnicze Hufce Pracy	14	5%	32%
Licea ogólnokształcące	9	3%	20%
Inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe za granicą	8	3%	18%
Organizacje pracodawców	7	3%	16%
Samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze	5	2%	11%
Agencje pośrednictwa pracy	5	2%	11%
Inne	4	1%	9%

*Tab. 34 Obecna współpraca szkół z instytucjami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Instytucje	Ilość odpowiedzi	udział odpowiedzi
Organizacje pracodawców	12	14%
Inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe	9	11%
Agencje pośrednictwa pracy	8	10%
Organizacje pozarządowe /stowarzyszenia, fundacje	7	8%
Placówki doskonalenia nauczycieli	6	7%
Urzędy pracy	6	7%
Uczelnie wyższe	6	7%
Szkoły podstawowe	5	6%
Cechy rzemiosł	5	6%
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	5	6%
Centra kształcenia zawodowego i ustawicznego	4	5%
Ochotnicze Hufce Pracy	4	5%
Samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze	3	4%
Inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe za granicą	3	4%
Inne	1	1%
Licea ogólnokształcące	0	0%

*Tab. 35 Planowana współpraca szkół z instytucjami
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT*

Współpraca szkół zawodowych z instytucjami obejmuje szeroki zakres działań, ale jej intensywność zależy od rodzaju partnera. Największy potencjał leży w zacieśnieniu relacji z pracodawcami, rozwinięciu współpracy międzynarodowej oraz wykorzystaniu doświadczeń organizacji pozarządowych. Wzmocnienie tych relacji pozwoli na lepsze przygotowanie uczniów do wymagań nowoczesnego rynku pracy.

8. Zapotrzebowanie na absolwentów kształcenia zawodowego

Wahania zainteresowania kształceniem zawodowym mają bezpośredni wpływ na polski rynek pracy, szczególnie pod względem niedopasowania umiejętności i niedoborów siły roboczej. Podczas gdy system edukacji akademickiej produkuje dużą liczbę absolwentów uniwersytetów, popyt na pracowników o wysokich kwalifikacjach technicznych nadal rośnie. Ministerstwo Edukacji od 6 lat publikuje co roku prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Ich celem jest dostarczenie przesłanek do kształtowania oferty szkolnictwa zgodnego z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Łącznie w najnowszej prognozie⁶ wskazano 176 zawodów dla kraju i województwa łódzkiego (34 zawody powtarzały się pomiędzy grupami zapotrzebowania).

W prognozie na poziomie krajowym wskazane zostały 34 zawody z 9 branż⁷.

Branża	Ilość zawodów
Budowlana	11
Elektroniczno-mechatroniczna	5
Elektroenergetyczna	4
Mechaniczna	4
Transportu kolejowego	4
Chemiczna i ochrony środowiska	3
Motoryzacyjna	1
Teleinformatyczna	1
Transportu drogowego	1

*Tab. 36 Krajowe zapotrzebowanie na branże
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85*

⁶ Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. 2024 poz. 85)

⁷ Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2024 poz. 611)

Na poziomie województwa łódzkiego wskazano istotne zapotrzebowanie na 93 zawody oraz umiarkowane zapotrzebowanie na 83 zawody.

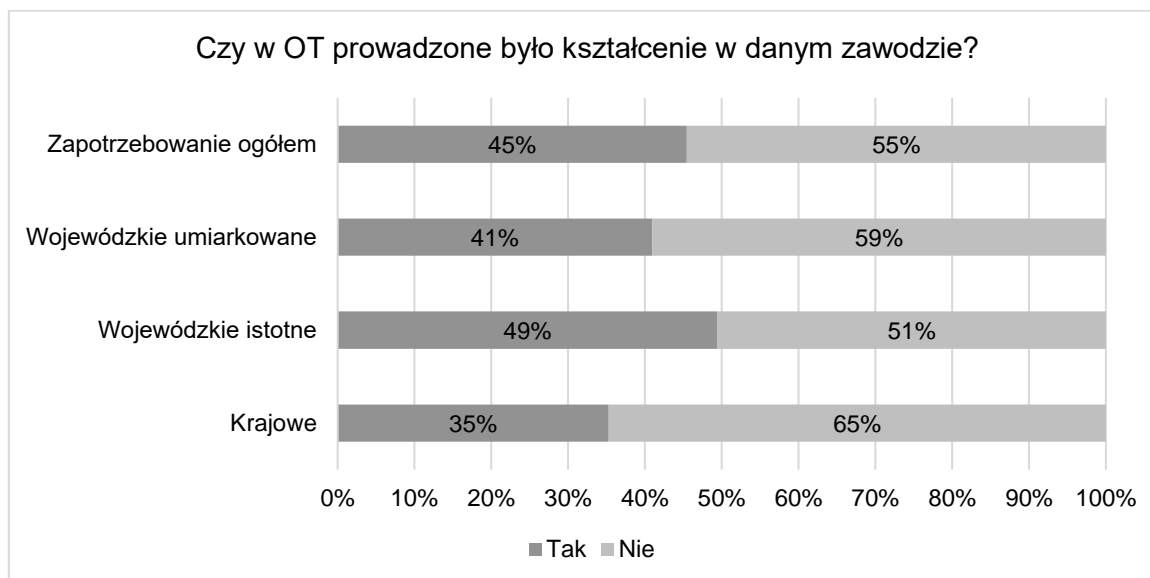
Branża	ilość zawodów
Budowlana	22
Elektroniczno-mechatroniczna	7
Teleinformatyczna	7
Transportu kolejowego	7
Chemiczna i ochrony środowiska	6
Elektroenergetyczna	6
Mechaniczna	6
Opieki zdrowotnej	6
Motoryzacyjna	5
Przemysłu mody	5
Spedycyjno-logistyczna	4
Pomocy społecznej	3
Poligraficzno-księgarska	2
Spożywcza	2
Transportu drogowego	2
Audiowizualna	1
Drzewno-meblarska	1
Transportu lotniczego	1

*Tab. 37 Istotne wojewódzkie zapotrzebowanie na branże
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85*

Branża	ilość zawodów
Przemysłu mody	10
Hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna	8
Opieki zdrowotnej	7
Rolno-hodowlana	7
Audiowizualna	6
Ekonomiczno-administracyjna	5
Fryzjersko-kosmetyczna	4
Mechaniczna	4
Ogrodnicza	4
Budowlana	3
Ceramiczno-szklarska	3
Spożywcza	3
Chemiczna i ochrony środowiska	2
Drzewno-meblarska	2
Handlowa	2
Motoryzacyjna	2
Ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia	2
Poligraficzno-księgarska	2
Pomocy społecznej	2
Elektroenergetyczna	1
Górnictwo-wiertniczo	1
Leśna	1
Mechaniki precyzyjnej	1
Metalurgiczna	1

*Tab. 38 Umiarkowane wojewódzkie zapotrzebowanie na branże
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85*

Z pośród 176 zawodów na które wskazano zapotrzebowanie na terenie OT prowadzone było kształcenie w 80 (45%). Jedynie 35% kierunków na które występuje zapotrzebowanie na poziomie krajowym było prowadzonych na OT.

Rys. 11 Prowadzenie kształcenia w zakresie zawodów na które występuje zapotrzebowanie w szkołach OT
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85 oraz <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Zapotrzebowanie	Tak	Nie	Tak (%)	Nie (%)
Krajowe	12	22	35%	65%
Wojewódzkie istotne	46	47	49%	51%
Wojewódzkie umiarkowane	34	49	41%	59%
Zapotrzebowanie ogółem	80	96	45%	55%

Tab. 39 Prowadzenie kształcenia w zakresie zawodów na które występuje zapotrzebowanie w szkołach OT
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85 oraz <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Ogólny udział uczniów OT kształcących się w kierunkach na które występuje zapotrzebowanie wyniósł 7,4%. Jedynie 1,3% uczniów OT kształci się w zawodzie wskazanym na poziomie krajowym w prognozie.

	Uczniowie	Kobiety	Udział uczniów OT	Udział kobiet OT
Krajowe	236	6	1,3%	0,1%
Wojewódzkie istotne	778	216	4,2%	2,7%
Wojewódzkie umiarkowane	614	424	3,3%	5,3%
Zapotrzebowanie ogółem	1392	640	7,4%	8,1%
Ogólna ilość uczniów OT	18733	7926		

Tab. 40 Ilość uczniów OT kształcących się w zawodach na które występuje zapotrzebowanie
Opracowanie własne na podstawie M.P. 2024 poz. 85 oraz <https://dane.gov.pl/> (dane na dzień 11 lutego 2024r.)

Dane z Cedefop⁸ dotyczące przyszłości zawodów związanych z edukacją zawodową (VET) w Polsce wskazują na zmieniający się charakter tych profesji. Przewidywania do 2035 roku uwzględniają zarówno tradycyjne, jak i nowe role zawodowe wynikające z rozwoju technologii oraz ewolucji rynku pracy.

⁸ Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego - <https://www.cedefop.europa.eu>

Podział zawodów VET:

- Tradycyjne zawody VET- profesje, w których poziom wykształcenia i zakres obowiązków nie zmieniły się znacząco, np. budownictwo, operatorzy maszyn i urzędzeń;
- Nowoczesne zawody VET- role wymagające wyższych kwalifikacji lub nowych umiejętności, np. opiekunowie osób starszych, specjaliści usług osobistych;
- Nowe zawody VET- profesje w obszarach wykraczających poza tradycyjne ramy edukacji zawodowej, np. technicy ICT, asystenci medyczni.

Zawody VET	Zmiana
Nowoczesne zawody VET	-10,66%
Nowe zawody VET	22,64%
Tradycyjne zawody VET	-11,35%

Tab. 41 Zmiana zatrudnienia w zawodach VET w latach 2022-2035
Opracowanie własne na podstawie <https://www.cedefop.europa.eu> (dostęp 29.11.2024)

Kluczowe trendy kształtujące przyszłość zawodów VET:

- Cyfryzacja i automatyzacja
  - Wzrost zapotrzebowania na techników ICT, analityków danych, operatorów nowoczesnych maszyn;
  - Wyższe wymagania w zakresie kompetencji cyfrowych w tradycyjnych zawodach;
- Starzenie się społeczeństwa
  - Większe zapotrzebowanie na zawody związane z opieką zdrowotną i osobistą, np. opiekunów medycznych i terapeutów;
- Zielona transformacja
  - Rozwój zawodów związanych z energetyką odnawialną, efektywnością energetyczną oraz gospodarką obiegu zamkniętego;
- Nowe technologie
  - Powstanie zawodów wymagających zaawansowanych umiejętności technicznych, np. programowania robotów, obsługi systemów automatyzacji.

Krajobraz zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych w Polsce ulega znaczącej zmianie. Podczas gdy tradycyjne i nowoczesne role tracą na ważności nowe zawody zyskują znaczenie. Do 2035 r. w Polsce prognozowany jest spadek o 5,2% (z 60,5% w 2022 do 55,3% w 2035) zatrudnienia w zawodach VET.

Dopasowanie szkoleń zawodowych do trendów (wzrost w sektorach opieki zdrowotnej, ICT i energii odnawialnej) będzie miało kluczowe znaczenie dla wyposażenia absolwentów w umiejętności potrzebne do rozwoju na rozwijającym się rynku.

9. Sytuacja uczniów po zakończeniu nauki i bezrobocie

Łącznie 61% szkół ocenia, że ich absolwenci wykonują zawód zgodny z kwalifikacjami lub są specjalistami poszukiwanymi na rynku pracy. Wskazuje to na dobrą adaptację szkół zawodowych do wymagań rynku, ale istnieje przestrzeń na poprawę.

Największy odsetek szkół, czyli 35%, wskazuje, że ich absolwenci pracują w swoim zawodzie, jednak zdobycie odpowiedniego zatrudnienia zajmuje im dużo czasu. Może to wynikać z niedostosowania lokalnych rynków pracy do kwalifikacji absolwentów.

Tylko 4% szkół negatywnie ocenia sytuację absolwentów (pracują w zawodach niezgodnych z ich wykształceniem). Wskaźnik ten jest niski, co może sugerować, że większość absolwentów znajduje miejsce pracy w swojej specjalizacji.

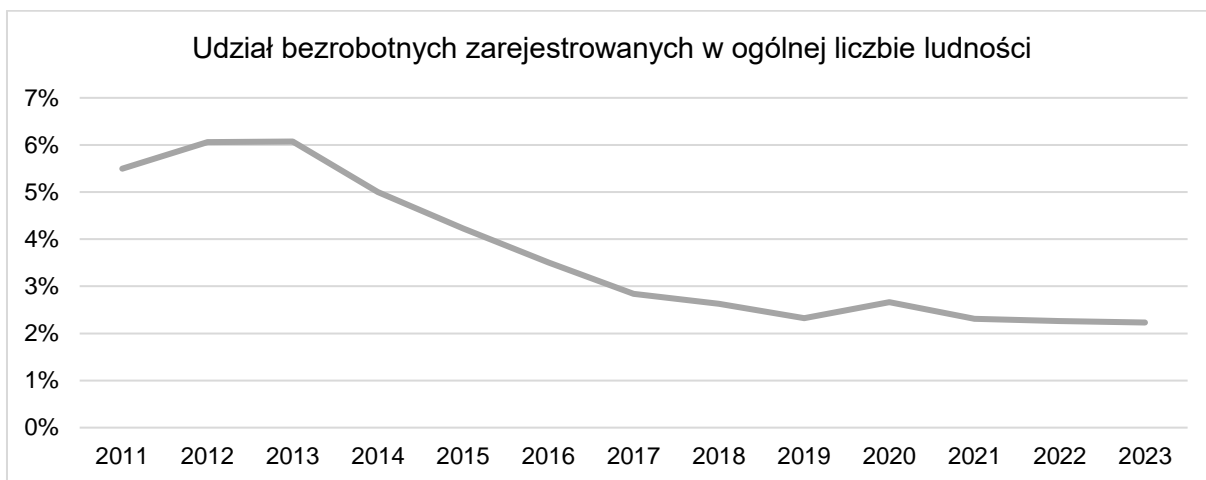
Sytuacja absolwentów szkół zawodowych	Ilość odpowiedzi	Udział odpowiedzi
bardzo dobra (są poszukiwanymi specjalistami na rynku pracy)	15	33%
dobra (wykonują wyuczony zawód)	13	28%
średnia (pracują zgodnie z wyuczonym zawodem, ale po długim czasie poszukiwania odpowiedniej pracy)	16	35%
zła (większość pracuje niezgodnie z wyuczonym zawodem)	2	4%

Tab. 42 Ocena sytuacji absolwentów szkół zawodowych OT
Opracowanie własne na podstawie ankiety ROT

9.1. Poziom bezrobocie na Obszarze Transformacji

Stopa bezrobocia jest krytycznym wskaźnikiem ekonomicznym odzwierciedlającym kondycję gospodarki kraju i rynku pracy. Edukacja jest istotnym czynnikiem determinującym zatrudnienie, a wyższy poziom wykształcenia często zapewnia większy dostęp do stabilnych i lepiej płatnych możliwości pracy. W Polsce rynek pracy przeszedł znaczną transformację w ciągu ostatniej dekady, naznaczoną zmianami w sektorach przemysłu, postępem technologicznym i wahaniami gospodarczymi, na które wpływ miały zarówno czynniki krajowe, jak i globalne.

Na OT na przestrzeni 12 lat zauważyć można znaczący spadek bezrobocia z 5-6% w 2011 roku do 2% w roku 2023.

Rys. 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności na OT
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)

Rok	Udział bezrobotnych w liczbie ludności	Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet	Udział bezrobotnych mężczyzn w liczbie mężczyzn	Udział bezrobotnych kobiet w liczbie bezrobotnych
2011	5%	6%	5%	55%
2012	6%	6%	6%	53%
2013	6%	6%	6%	52%
2014	5%	5%	5%	53%
2015	4%	4%	4%	54%
2016	4%	4%	3%	56%
2017	3%	3%	2%	58%
2018	3%	3%	2%	59%
2019	2%	3%	2%	58%
2020	3%	3%	2%	56%
2021	2%	3%	2%	56%
2022	2%	2%	2%	56%
2023	2%	2%	2%	55%

Tab. 43 Udział bezrobotnych zarejestrowanych
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)

Bardzo niepokojącym jest jednak wysoki udział młodych ludzi poniżej 30 roku życia w liczbie bezrobotnych- na OT wynosi on obecnie 25%. Odsetek bezrobotnych poniżej 30 roku życia w liczbie mieszkańców w wieku 20-30 lat jest również bardzo wysoki – 6%. Oba te wskaźniki pokazują, iż na OT brakuje miejsc pracy dla ludzi młodych którzy niedawno zakończyli edukację.

Rok	Udział w liczbie bezrobotnych	Udział w liczbie mieszkańców w wieku 20-30 lat
2015	29%	9%
2016	27%	7%
2017	25%	5%
2018	24%	5%
2019	26%	5%
2020	25%	6%
2021	24%	5%
2022	24%	5%
2023	25%	6%

Tab. 44 Udział bezrobotnych zarejestrowanych poniżej 30 roku życia
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)

Osoby z wykształceniem podstawowym stale wykazywały najwyższe stopy bezrobocia w całym okresie, jednak jej udział w liczbie bezrobotnych odnotował największy spadek (-8%).

Spadek bezrobocia wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (-7%) wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na pracowników fizycznych i technicznych oraz zwiększenie znaczenia edukacji zawodowej w przygotowywaniu absolwentów do konkretnych zawodów.

Na przestrzeni 15 lat zanotowano niewielki wzrost bezrobocia wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (+5%), jednak pomimo iż wykształcenie ogólne nie zapewnia konkretnych kwalifikacji zawodowych, co ogranicza konkurencyjność tej grupy na rynku pracy, jej udział w liczbie bezrobotnych jest najniższy (12%).

Grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym odnotowywała praktycznie stały udział w liczbie osób bezrobotnych. Pokazuje to, że wykształcenie zawodowe jest bardziej zgodne z potrzebami rynku pracy, co stabilizuje ich pozycję na rynku pracy.

Osoby z wykształceniem wyższym miały do roku 2011 najniższe stopy bezrobocia, jednak jest to grupa w której wzrost udziału bezrobotnych był największy (9%). Dynamiczny wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem w populacji, zwiększył ich udział w strukturze bezrobotnych.

Rys. 13 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia na OT⁹
 Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)

⁹ Brak jest danych dla lat późniejszych oraz dla poziomu gmin. Wartości zostały wyliczone z danych ilościowych dla powiatów na podstawie udziału procentowego mieszkańców gmin położonych na OT.

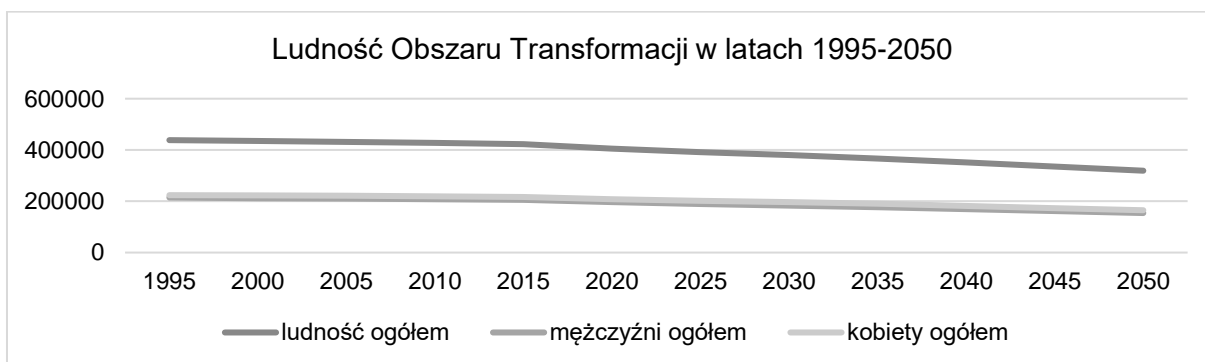
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze (zawodowe)	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
2005	5%	21%	8%	32%	35%
2006	5%	22%	9%	30%	34%
2007	6%	21%	9%	29%	35%
2008	7%	21%	10%	28%	34%
2009	9%	22%	11%	28%	31%
2010	9%	22%	11%	28%	30%
2011	11%	21%	12%	27%	29%
2012	12%	21%	11%	27%	29%
2013	12%	21%	11%	27%	29%
2014	12%	21%	11%	27%	29%
2015	12%	21%	11%	27%	29%
2016	13%	20%	11%	26%	30%
2017	13%	21%	11%	26%	29%
2018	14%	20%	11%	25%	29%
2019	14%	21%	12%	25%	28%
2020	14%	22%	12%	25%	27%
zmiana	9%	1%	5%	-7%	-8%

Tab. 45 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)

Reformy gospodarcze w Polsce, w tym liberalizacja rynku pracy i inwestycje w szkolnictwo, wpłynęły na wyniki zatrudnienia według poziomu wykształcenia. Inicjatywy rządowe mające na celu zmniejszenie niedopasowania umiejętności na rynku pracy poprzez szkolenia zawodowe i programy podnoszenia kwalifikacji również przyczyniły się do obniżenia stopy bezrobocia.

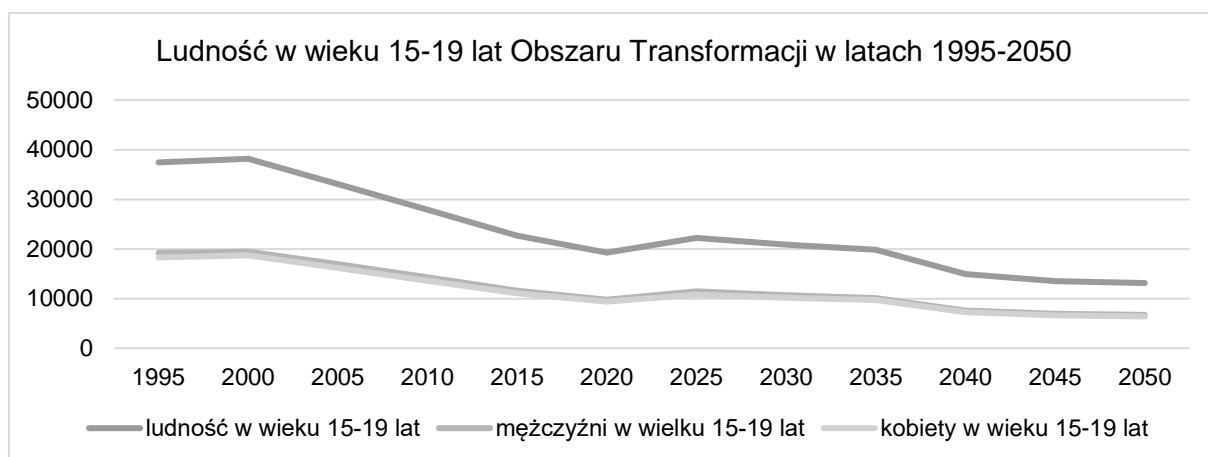
10. Sytuacja demograficzna Obszaru Transformacji

Dane dotyczące zmian demograficznych wskazują na wyraźne zmniejszanie się populacji na obszarze transformacji. Zgodnie z danymi GUS na Obszarze Transformacji ogólna liczba ludności do roku 2050 zmniejszy się o 19% (w porównaniu do poziomu z roku 1995 o 27%). Szczególnie zauważalny jest spadek liczby młodzieży w wieku 15–19 lat - do roku 2050 prognozowany spadek wyniesie 37% (w porównaniu do poziomu z roku 1995 -65%).

Rys. 14 Ludność OT w latach 1995-2050
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)¹⁰

¹⁰ Przewidywana liczba ludności dostępna jest w BDL jedynie dla całych powiatów, otrzymane wartości są wynikiem wyliczenia obecnego udziału ludności gmin OT w ludności powiatów i zastosowania tych udziałów dla przewidywanych wartości przyszłych dla powiatów.

*Rys. 15 Ludność OT w wieku 15-19 lat w latach 1995-2050
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)*

Do przyczyn takiej sytuacji należą między innymi:

- Negatywny bilans migracyjny związany z wyjazdami młodych ludzi do większych miast lub za granicę;
- Niska dzietność i starzenie się społeczeństwa.

Skutkami tego będą między innymi:

- Znaczne obciążenie dla systemów edukacyjnych, które będą musiały dostosować się do mniejszej liczby uczniów;
- Problemy z dostępnością młodych pracowników na lokalnych rynkach pracy;
- Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym co może ograniczyć rozwój lokalnych przedsiębiorstw i inwestycji.

rok	ogółem	mężczyźni	kobiety	wiek 15-19	15-19 mężczyźni	15-19 kobiety
1995	438415	214612	223803	37446	19177	18269
2000	435215	212237	222978	38174	19457	18717
2005	431342	209878	221464	33099	16955	16144
2010	427900	208191	219709	27915	14323	13592
2015	422289	205325	216964	22687	11589	11098
2020	405187	196617	208570	19236	9814	9422
2023	395401	191688	203713	20753	10679	10074
2025	391029	189417	201612	22219	11429	10790
2030	380556	183642	196917	20882	10715	10170
2035	366511	176602	189914	19877	10138	9741
2040	351137	169141	182000	14912	7618	7295
2045	335230	161609	173625	13525	6914	6613
2050	319171	154090	165083	13135	6724	6412
zmiana 95-50	-27%	-28%	-26%	-65%	-65%	-65%
zmiana 23-50	-19%	-20%	-19%	-37%	-37%	-36%

*Tab. 46 Ludność OT w latach 1995-2050
Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego (Bank danych lokalnych;
<https://bdl.stat.gov.pl/>)*

11. Podsumowanie

11.1. Analiza SWAT

Mocne strony:

- Elastyczność oferty edukacyjnej - regularne przeglądy kierunków kształcenia (87% szkół), aktualizacje dostosowane do potrzeb lokalnego i krajowego rynku pracy;
- Wysoka jakość współpracy z pracodawcami- 80% szkół realizuje wiele form współpracy z przedsiębiorstwami, w tym praktyki zawodowe, wycieczki do zakładów pracy i doskonalenie nauczycieli;
- Zróżnicowanie kierunków edukacji- nauka w 82 zawodach z 24 branż, z dużą popularnością kierunków technicznych, np. technik informatyk, technik logistyk;
- Rośnie zainteresowanie edukacją zawodową- od 2004 roku wzrost udziału uczniów w technikach i szkołach branżowych na Obszarze Transformacji o 12%;
- Zwiększona świadomość ekologiczna- większość szkół prowadzi działania proekologiczne, jak edukacja ekologiczna uczniów i promowanie rozwiązań ekologicznych;
- Współpraca z instytucjami edukacyjnymi -silna współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi (84% szkół) oraz innymi szkołami zawodowymi (70%);
- Kształcenie zawodowe jako odpowiedź na niedobory kadrowe w sektorach technicznych- wysoka zgodność zawodów nauczanych z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Słabe strony:

- Problemy z kadrą dydaktyczną- starzenie się nauczycieli (93% szkół), brak młodych nauczycieli w wieku produkcyjnym (74%) oraz trudności w pozyskaniu nauczycieli praktycznej (60%) i teoretycznej nauki zawodu (58%);
- Niska nowoczesność infrastruktury- pracownie poza szkołami oceniane są znacznie gorzej (średnia nowoczesność 2,75/5), istnieje ogólna potrzeba doposażenia pracowni (87% szkół);
- Długi czas wejścia absolwentów na rynek pracy - 35% absolwentów znajduje pracę zgodną z wykształceniem dopiero po długim poszukiwaniu;
- Niedostateczna promocja kształcenia zawodowego- stereotypowe postrzeganie szkół zawodowych jako mniej prestiżowych oraz niska świadomość korzyści zawodowych;
- Bariery we współpracy z przedsiębiorstwami- problemy organizacyjne po stronie pracodawców (28 wskazań), niedobory finansowe (18 wskazań) i brak widocznych korzyści dla firm (17 wskazań);
- Niedostateczne wsparcie dla zielonej transformacji- średnia ocena dostosowania pracowni do zielonej transformacji to 2,80/5.

Szanse:

- Wzrost zapotrzebowania na absolwentów kształcenia zawodowego- coroczne prognozy zapotrzebowania wskazują na wysokie potrzeby w sektorach budowlanym, mechanicznym, mechatronicznym i teleinformatycznym;

- Możliwość rozwijania współpracy z międzynarodowymi partnerami- współpraca zagraniczna realizowana jedynie przez 18% szkół ma potencjał do rozwoju w ramach programów takich jak Erasmus+;
- Rozwój transformacji cyfrowej- wyższa średnia ocena dostosowania pracowni do cyfrowej transformacji (3,05/5) wskazuje na rosnące możliwości;
- Rozszerzenie form współpracy z przedsiębiorstwami- możliwość wdrożenia dualnych programów nauczania, klas patronackich i stypendiów finansowanych przez firmy;
- Finansowanie modernizacji edukacji zawodowej- możliwość pozyskania środków z programów unijnych i krajowych na doposażenie szkół oraz rozwój kompetencji nauczycieli.
- Zwiększenie popularności kierunków technicznych- wzrost zainteresowania zawodami związanymi z nowoczesnymi technologiami, co odpowiada potrzebom rynku pracy.

Zagrożenia:

- Starzenie się kadry nauczycielskiej- brak młodych nauczycieli i problem z pozyskiwaniem specjalistów może prowadzić do trudności w realizacji programów edukacyjnych;
- Niedopasowanie edukacji do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy- powolna adaptacja do trendów zielonej gospodarki i cyfryzacji może osłabić konkurencyjność absolwentów;
- Problemy z finansowaniem edukacji zawodowej- niewystarczające środki na wyposażenie szkół oraz organizację praktyk mogą negatywnie wpływać na jakość kształcenia;
- Negatywne postrzeganie edukacji zawodowej- utrzymujące się stereotypy mogą zmniejszać liczbę kandydatów wybierających tę formę edukacji;
- Zagrożenia wynikające z niedostatecznej współpracy z przedsiębiorcami- problemy organizacyjne po stronie firm i brak zaangażowania w tworzenie programów kształcenia mogą ograniczać rozwój praktycznej nauki zawodu;
- Ryzyko dalszej polaryzacji dostępu do nowoczesnych technologii- szkoły z mniejszych miejscowości mogą mieć utrudniony dostęp do nowoczesnego wyposażenia i wsparcia technicznego.

11.2. Rekomendacje działań

Działanie które mogą zostać podjęte w celu poprawy sytuacji

- Wzmocnienie kadry nauczycielskiej:
  - Stworzenie programów zachęcających młodych specjalistów do pracy w szkołach zawodowych, np. poprzez wyższe wynagrodzenia, benefity i rozwój zawodowy;

- Szkolenia podnoszące kompetencje nauczycieli w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji;
- Modernizacja infrastruktury:
  - Inwestycje w doposażenie pracowni i warsztatów w nowoczesny sprzęt oraz technologie, z naciskiem na potrzeby zielonej gospodarki i cyfryzacji;
  - Zniwelowanie luki technologicznej między szkołami a biznesem poprzez partnerstwa publiczno-prywatne;
- Poprawa współpracy z przedsiębiorcami:
  - Zachęcanie firm do tworzenia klas patronackich, organizacji stypendiów i udziału w tworzeniu programów nauczania;
  - Finansowe wsparcie dla firm oferujących praktyki i staże uczniowskie;
- Zwiększenie atrakcyjności edukacji zawodowej:
  - Kampanie społeczne promujące kształcenie zawodowe jako nowoczesne i prestiżowe;
  - Wspieranie działań takich jak dni otwarte, konkursy zawodowe, wizyty studyjne i programy wymiany międzynarodowej;
- Dostosowanie oferty edukacyjnej do dynamicznego rynku pracy:
  - Regularne analizy potrzeb rynku pracy i uelastycznianie oferty edukacyjnej szkół;
  - Zwiększenie nacisku na kierunki związane z nowoczesnymi technologiami i zawodami przyszłości;
- Wzmocnienie współpracy międzynarodowej:
  - Rozszerzenie udziału szkół w programach wymiany uczniowskiej i nauczycielskiej (np. Erasmus+), aby podnosić kompetencje międzykulturowe i językowe;
- Rozwój kompetencji ekologicznych i cyfrowych:
  - Integracja treści dotyczących zielonej transformacji w programach nauczania;
  - Organizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów oraz nauczycieli w zakresie technologii cyfrowych i ekologicznych.

Realizacja powyższych rekomendacji pozwoli nie tylko zwiększyć efektywność systemu edukacji zawodowej, ale również lepiej przygotować absolwentów do wymagań współczesnego rynku pracy. Podjęcie działań w obszarze kadry, infrastruktury oraz współpracy z partnerami zewnętrznymi umożliwi rozwój systemu zgodnie z trendami zielonej i cyfrowej gospodarki.

Spis tabeli

Tab. 1 Wykaz gmin na Obszarze Transformacji	4
Tab. 2 Udział młodzieży w 1 klasie w szkołach w roku szkolnym 2023/2024	8
Tab. 3 Liczba i udział kobiet w liczbie uczniów w roku szkolnym 2023/2024 na OT	9
Tab. 4 Liczba uczniów w szkołach w roku szkolnym 2023/2024 na OT według typu szkoły i gminy	9
Tab. 5 Liczba szkół na Obszarze Transformacji według typu placówki	9
Tab. 6 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na gminy i rodzaje	10
Tab. 7 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na własność	11
Tab. 8 Liczba szkół na Obszarze Transformacji z podziałem na organ prowadzący	11
Tab. 9 Uczniowie według branży na OT w roku szkolnym 2023/2024	12
Tab. 10 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024	15
Tab. 11 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024 wśród kobiet	15
Tab. 12 Najbardziej popularne zawody na OT w roku szkolnym 2023/2024 wśród mężczyzn	15
Tab. 13 Częstotliwość przeglądu oferty edukacyjnej pod kątem jej aktualizacji	16
Tab. 14 Usunięcie kierunków ze szkół w ciągu ostatnich 5 lat	16
Tab. 15 Powody usunięcia kierunków z oferty edukacyjnej	16
Tab. 16 Wprowadzenie nowego kierunku do oferty edukacyjnej	16
Tab. 17 Powody wprowadzenia nowych kierunków do oferty edukacyjnej	17
Tab. 18 Działania wpływające na atrakcyjność oferty edukacyjnej szkoły	18
Tab. 19 Średnia ocena pracowni i warsztatów	19
Tab. 20 Ocena poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów	20
Tab. 21 Potrzeby szkół w zakresie wyposażenia i unowocześnienia	20
Tab. 22 Problemy związane z kadrą dydaktyczną	21
Tab. 23 Ocena najważniejszych problemów w zakresie kształcenia zawodowego uczniów	22
Tab. 24 Stan wiedzy i umiejętności kadry nauczycielskiej pod kątem przygotowania uczniów do procesów zielonej i cyfrowej transformacji w gospodarce	23
Tab. 25 Ilość działań prowadzonych i planowanych w szkołach prowadzących do podnoszenia świadomości ekologicznej	23
Tab. 26 Ilość działań podejmowanych przez szkoły	23
Tab. 27 Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów	24
Tab. 28 Ilość wskazań oceny poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów	25
Tab. 29 Ilość form współpracy szkół z pracodawcami	26
Tab. 30 Formy współpracy szkół z pracodawcami	27
Tab. 31 Ocena ważności form współpracy z pracodawcami dla kształcenia zawodowego uczniów	28
Tab. 32 Ocena barier współpracy z przedsiębiorcami	29
Tab. 33 Ilość instytucji współpracujących ze szkołami	29
Tab. 34 Obecna współpraca szkół z instytucjami	30
Tab. 35 Planowana współpraca szkół z instytucjami	30
Tab. 36 Krajowe zapotrzebowanie na branże	31
Tab. 37 Istotne wojewódzkie zapotrzebowanie na branże	32
Tab. 38 Umiarkowane wojewódzkie zapotrzebowanie na branże	32
Tab. 39 Prowadzenie kształcenia w zakresie zawodów na które występuje zapotrzebowanie w szkołach OT	33
Tab. 40 Ilość uczniów OT kształcących się w zawodach na które występuje zapotrzebowanie	33
Tab. 41 Zmiana zatrudnienia w zawodach VET w latach 2022-2035	34
Tab. 42 Ocena sytuacji absolwentów szkół zawodowych OT	35
Tab. 43 Udział bezrobotnych zarejestrowanych	36
Tab. 44 Udział bezrobotnych zarejestrowanych poniżej 30 roku życia	36
Tab. 45 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia	38
Tab. 46 Ludność OT w latach 1995-2050	39

Spis rysunków

Rys. 1 Obszar Transformacji	4
Rys. 2 Schemat ponadpodstawowego systemu edukacji w Polsce	6
Rys. 3 Udział uczniów w rodzajach szkół na Obszarze Transformacji w latach 2004-2022	7
Rys. 4 Udział młodzieży w 1 klasie w szkołach w roku szkolnym 2023/2024	8
Rys. 5 Udział płci w liczbie uczniów w roku szkolnym 2023/2024 na OT	8
Rys. 6 Liczba szkół na Obszarze Transformacji	10
Rys. 7 Uczniowie według branży na OT w roku szkolnym 2023/2024	13
Rys. 8 Udział uczniów wg płci wśród uczniów w poszczególnych branżach	14
Rys. 9 Ocena poziomu wyposażenia pracowni i warsztatów do potrzeb nauki zawodów	19
Rys. 10 Dostosowanie wyposażenia pracowni i warsztatów	24
Rys. 11 Prowadzenie kształcenia w zakresie zawodów na które występuje zapotrzebowanie w szkołach OT	33
Rys. 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności na OT	35
Rys. 13 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia na OT	37
Rys. 14 Ludność OT w latach 1995-2050	38
Rys. 15 Ludność OT w wieku 15-19 lat w latach 1995-2050	39